

2. Młodzież szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych Miasta Rzeszowa wobec problematyki przemocy w szkole

2.1. Zjawisko przemocy w szkołach w opiniach badanych uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych Miasta Rzeszowa

W pierwszej grupie pytań zadano respondentom pytanie, czy w swej szkole spotykają się ze zjawiskiem przemocy. Rozkład odpowiedzi na to pytanie przedstawia tabela 2.1.

Tabela 2.1

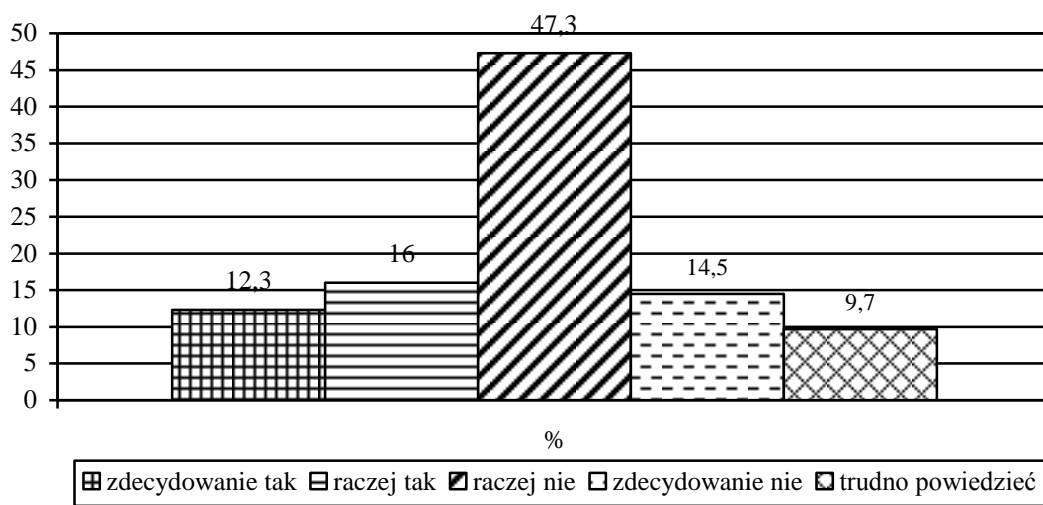
Zetknięcie się respondentów ze zjawiskiem przemocy w swej szkole

Wyszczególnienie	Liczba	%
Zdecydowanie tak	95	12,3
Raczej tak	124	16,0
Raczej nie	366	47,3
Zdecydowanie nie	112	14,5
Trudno powiedzieć	75	9,7
Brak odpowiedzi	2	0,3
Razem	774	100,0

Źródło: obliczenia własne

Wykres 2.1

Zetknięcie się respondentów ze zjawiskiem przemocy w swej szkole (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

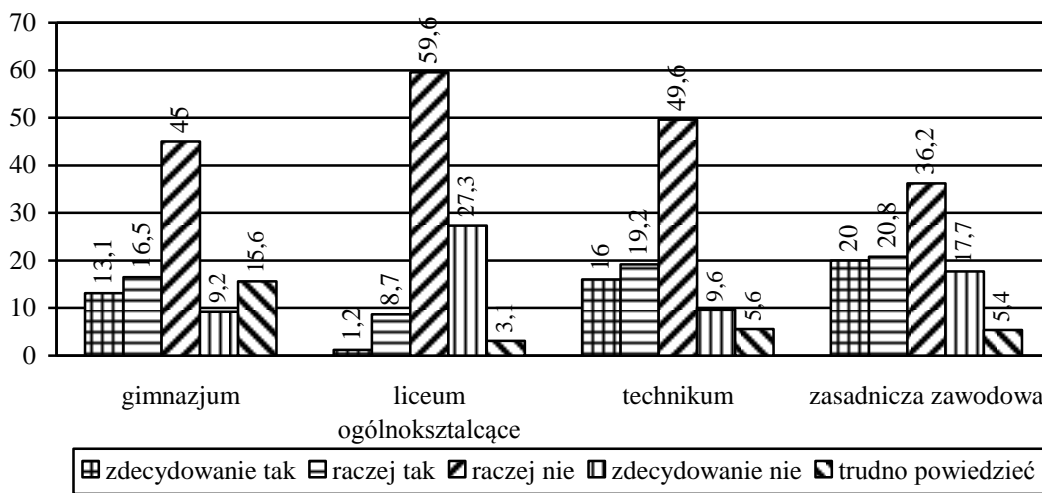
Jak wynika z zamieszczonych danych, 61,8% badanych uczniów nie zetknęło się ze zjawiskiem przemocy w swojej szkole (łącznie 14,5% zdecydowanie nie i 47,3% raczej nie), z kolei 28,3% uczniów zetknęło się z tym zjawiskiem (łącznie 12,3% zdecydowanie tak i 16,0% raczej tak), natomiast 9,7% badanych nie ma zdania na ten temat. Można więc stwierdzić, że zjawisko przemocy nie występuje w dużym nasileniu w badanych szkołach, gdyż prawie dwie trzecie badanych nie potwierdza tego zjawiska. Jednak podkreślić należy, że ze zjawiskiem przemocy spotyka się w zasadzie co czwarty respondent.

Aby dowiedzieć się, czy ktoś zetknął się ze zjawiskiem przemocy w swej szkole i jaki jest ich związek ze zmiennymi niezależnymi, porównano zmienną zależną ze zmiennymi niezależnymi. Ilustrują to wykresy.

Na początek przedstawiona zostanie współzależność, między zetknięciem się respondentów ze zjawiskiem przemocy w swej szkole, z rodzajem szkoły, w której się uczą. Ilustruje to wykres 2.2.

Wykres 2.2

Zetknięcie się respondentów ze zjawiskiem przemocy w swej szkole, w zależności od rodzaju szkoły (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

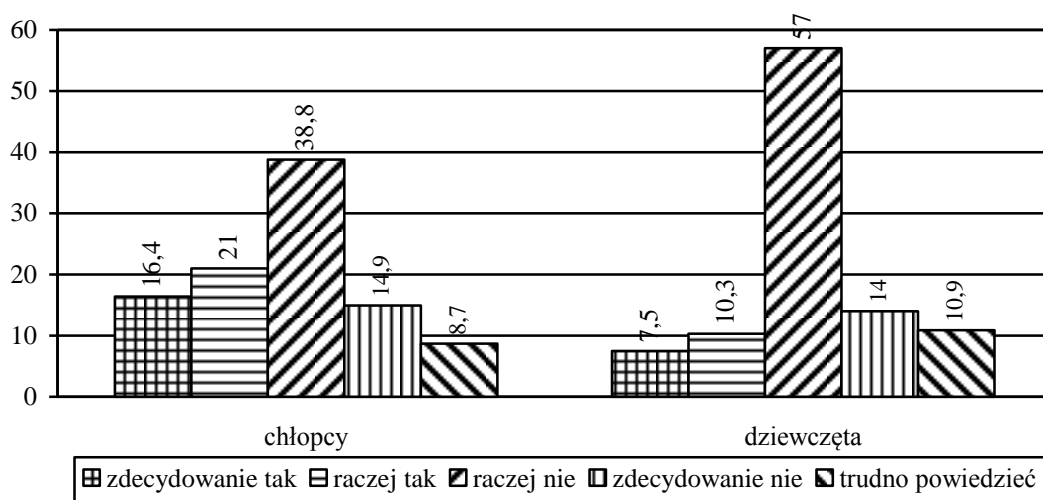
Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że najczęściej stykają się ze zjawiskiem przemocy w swej szkole uczniowie zasadniczych zawodowych – 40,8% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), uczniowie techników – 35,2% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), uczniowie z gimnazjum – 29,6% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), zaś rzadziej uczniowie liceów ogólnokształcących – 9,9% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 94,118941$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie

istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że istnieje duże prawdopodobieństwo, że bez względu na to w jakich szkołach się uczą respondenci, w podobnym zakresie stykają się ze zjawiskiem przemocy w swej szkole.

Następnie przedstawiona zostanie współzależność między zetknięciem się respondentów ze zjawiskiem przemocy w swej szkole, a ich płcią. Ilustruje to wykres 2.3.

Wykres 2.3

Zetknięcie się respondentów ze zjawiskiem przemocy w swej szkole, w zależności od płci respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

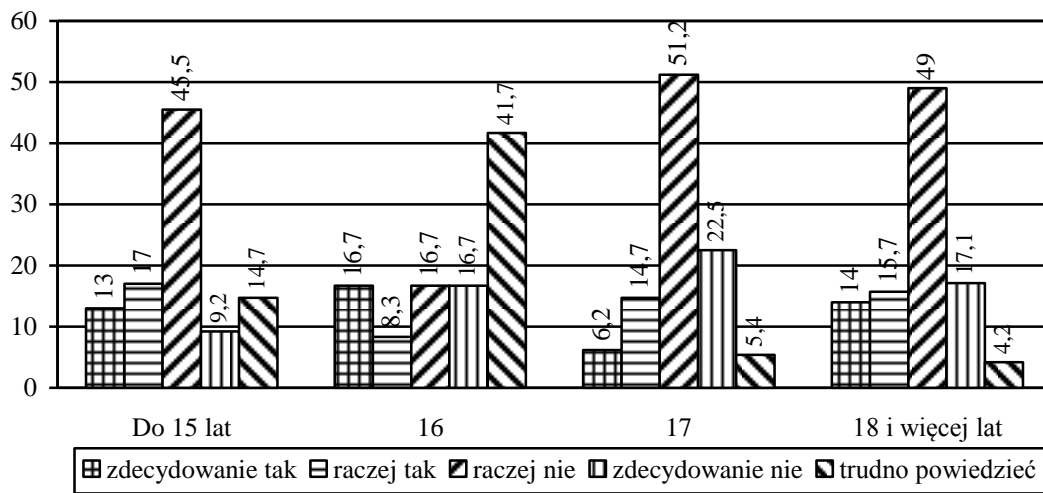
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że chłopcy częściej stykają się ze zjawiskiem przemocy w swej szkole – 37,4% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), niż dziewczęta – 17,8% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak). Jednak dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=40,333938$, wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 4 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. A zatem bez względu na płeć, wszyscy uczniowie w takim samym stopniu stykają się ze zjawiskiem przemocy w swej szkole.

W następnej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między zetknięciem się respondentów ze zjawiskiem przemocy w swej szkole, a wiekiem badanych uczniów. Ilustruje to wykres 2.4.

Wykres 2.4

Zetknięcie się respondentów ze zjawiskiem przemocy w swej szkole, w zależności od wieku respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

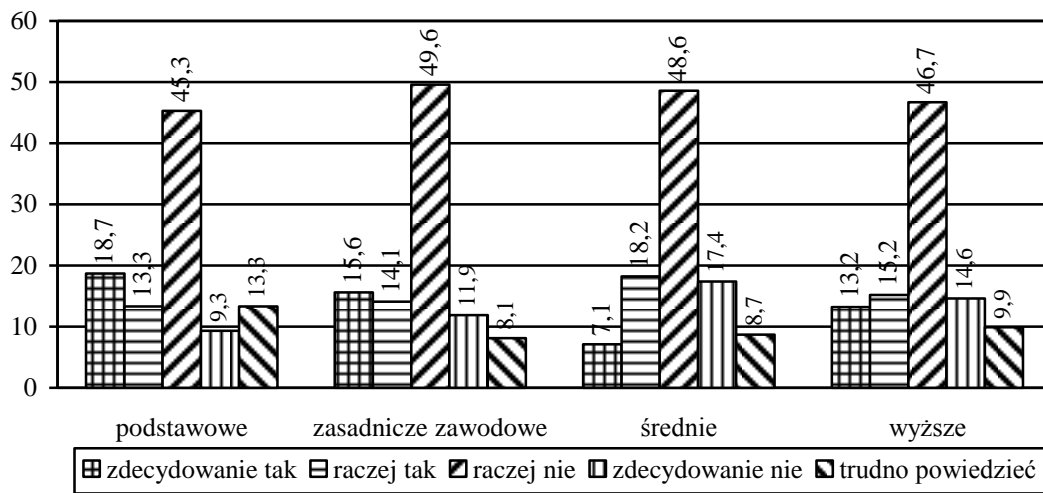
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że osoby młodsze do 15 roku życia – 30,0% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) i w wieku 16 lat – 25,0% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), w stosunku do osób starszych 17 lat – 20,9% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), oraz 18 i więcej lat – 29,7% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), a więc uczniowie gimnazjów, częściej stykają się ze zjawiskiem przemocy w swej szkole, niż osoby starsze, a więc uczniowie szkół ponadgimnazjalnych. Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 55,548195$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na wiek, wszyscy uczniowie w takim samym stopniu stykają się ze zjawiskiem przemocy w swej szkole.

Ponadto przedstawiona zostanie współzależność między zetknięciem się respondentów ze zjawiskiem przemocy w swej szkole, z wykształceniem „głowy rodziny”. Ilustruje to wykres 2.5.

Wykres 2.5

Zetknięcie się respondentów ze zjawiskiem przemocy w swej szkole, w zależności od wykształcenia „głowy rodziny” (w %) (bez braków odpowiedzi)

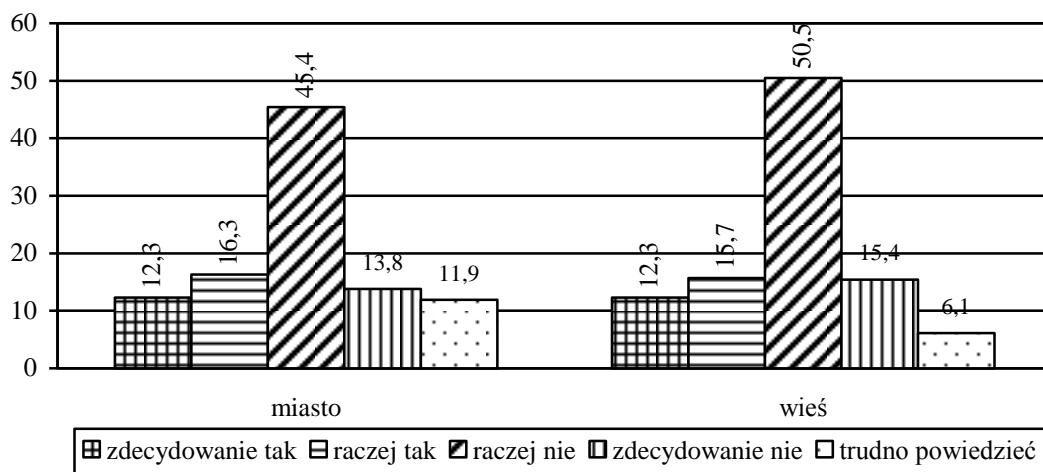
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że uczniowie, których rodzice mają wykształcenie podstawowe – 32,0% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) i zasadnicze zawodowe – 29,7% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) częściej stykają się ze zjawiskiem przemocy w swej szkole, niż uczniowie, których rodzice mają wykształcenie średnie – 25,3% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) i wyższe – 28,4% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=16,40301$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na wykształcenie rodziców, wszyscy uczniowie w takim samym stopniu stykają się ze zjawiskiem przemocy w swej szkole.

Na koniec przedstawiona zostanie współzależność między zmienną zależną, a miejscem zamieszkania respondentów. Ilustruje to wykres 2.6.

Wykres 2.6

Zetknięcie się respondentów ze zjawiskiem przemocy w swej szkole, w zależności od miejsca zamieszkania respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że uczniowie mieszkający w mieście częściej stykają się ze zjawiskiem przemocy w swej szkole – 28,6% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), niż osoby mieszkający na wsi – 28,0% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 7,5093884$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 4 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na miejsce zamieszkania, wszyscy uczniowie w takim samym stopniu stykają się ze zjawiskiem przemocy w swej szkole.

Kolejne pytanie dotyczyło tego, czy sam respondent stosował przemoc w stosunku do swoich rówieśników. Rozkład odpowiedzi na to pytanie przedstawia tabela 2.2 i wykres 2.7.

Tabela 2.2

Stosowanie przemocy wobec innych przez respondentów

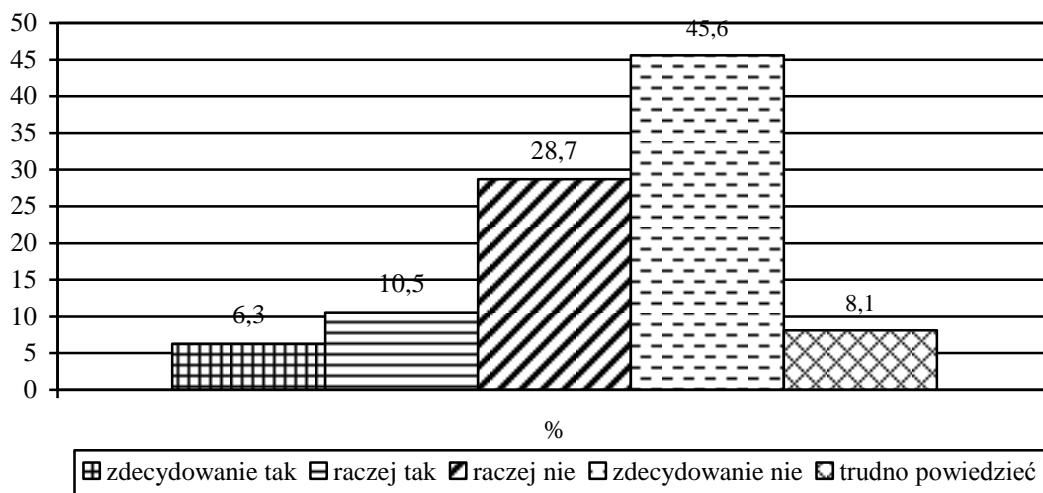
Wyszczególnienie	Liczba	%
Zdecydowanie tak	49	6,3
Raczej tak	81	10,5
Raczej nie	222	28,7
Zdecydowanie nie	353	45,6
Trudno powiedzieć	63	8,1
Brak odpowiedzi	6	0,8

Razem	774	100,0
-------	-----	-------

Źródło: obliczenia własne

Wykres 2.7

Stosowanie przemocy wobec innych przez respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

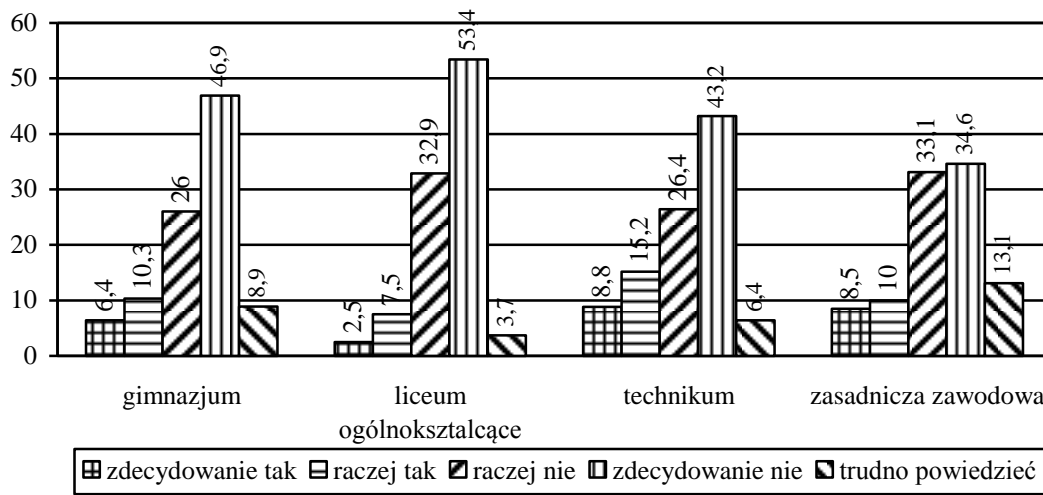
Zaprezentowane dane ukazują, że 16,85% badanych uczniów stosowało różnorodne formy przemocy wobec innych (łącznie odpowiedzi zdecydowanie i raczej tak), a 74,3% nie uczyniło tego nigdy (łącznie odpowiedzi zdecydowanie i raczej nie). Nie ma w tym zakresie zdania 8,1% badanych. Można więc stwierdzić, że przemoc stosowana jest, przez co szóstego badanego, przy czym przemoc wobec innych zdecydowanie stosuje, co dwudziesty uczeń.

Aby dowiedzieć się, czy ktoś stosował przemoc wobec innych i jaki jest ich związek ze zmiennymi niezależnymi, porównano je. Ilustrują to wykresy.

Na początek przedstawiona zostanie współzależność między stosowaniem przemocy wobec innych, a rodzajem szkoły, do której uczęszczają respondenci. Ilustruje to wykres 2.8.

Wykres 2.8

Stosowanie przemocy wobec innych przez respondentów, w zależności od rodzaju szkoły (w %) (bez braków odpowiedzi)

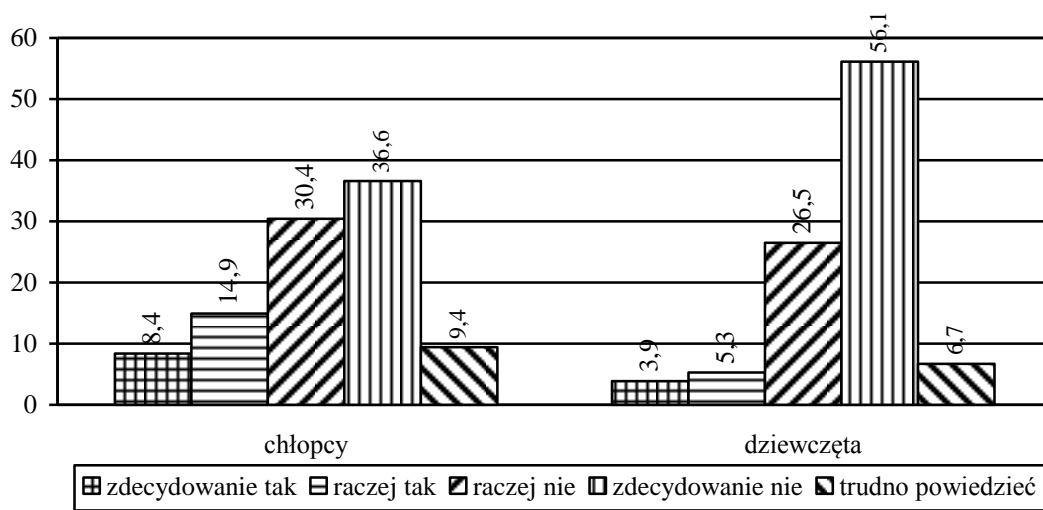
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że najczęściej stosowali przemoc wobec innych uczniowie techników – 24,0% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), uczniowie zasadniczych zawodowych – 18,5% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), uczniowie z gimnazjum – 16,7% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), zaś najrzadziej uczniowie liceów ogólnokształcących – 10, % (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 27,261056$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek występuje. Siła tego związku, wyliczona za pomocą współczynnika kontyngencji C Pearsona, wskazuje, że jest ona słaba. Oznacza to, że istnieje duże prawdopodobieństwo, że uczniowie techników i zasadniczych szkół zawodowych częściej stosowali przemoc wobec innych, niż uczniowie z pozostałych rodzajów szkół.

W drugiej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między stosowaniem przemocy wobec innych, a płcią respondentów. Ilustruje to wykres 2.9.

Wykres 2.9

Stosowanie przemocy wobec innych przez respondentów, w zależności od płci respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

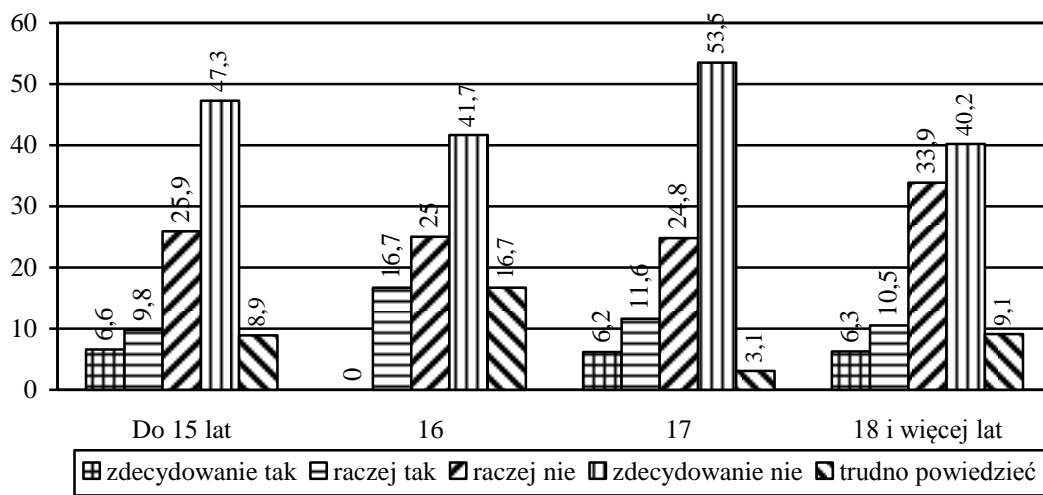
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że chłopcy częściej stosowali przemoc wobec innych – 23,3% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), niż dziewczęta – 9,2% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak). Jednak dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=41,962756$, wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 4 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. A zatem bez względu na płeć, wszyscy uczniowie w takim samym stopniu stosowali przemoc wobec innych.

W następnej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między stosowaniem przemocy wobec innych, a wiekiem respondentów. Ilustruje to wykres 2.10.

Wykres 2.10

Stosowanie przemocy wobec innych przez respondentów, w zależności od wieku respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

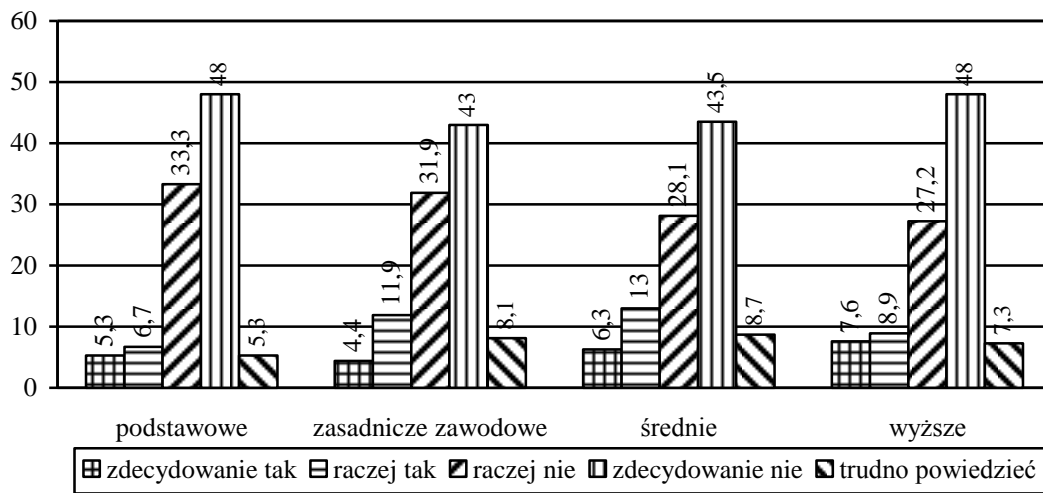
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że uczniowie starsi w wieku 17 lat – 17,9% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) oraz 18 i więcej lat – 16,8% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), a więc uczniowie szkół ponadgimnazjalnych, częściej stosowali przemoc wobec innych, niż uczniowie młodsi do 15 roku życia – 16,4% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) i w wieku 16 lat – 16,7% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), a więc uczniowie gimnazjów. Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 15,380111$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na wiek, wszystkie osoby w takim samym stopniu stosowały przemoc wobec innych.

Przetawiona zostanie także współzależność między stosowaniem przemocy wobec innych przez respondentów, a wykształceniem „głowy rodziny”. Ilustruje to wykres 2.11.

Wykres 2.11

Stosowanie przemocy wobec innych przez respondentów, w zależności od wykształcenia „głowy rodziny” (w %) (bez braków odpowiedzi)

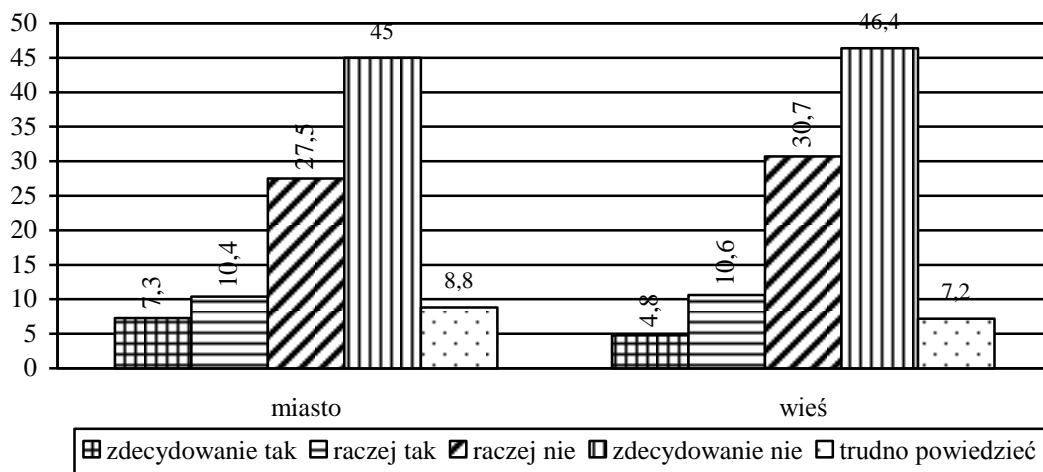
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że uczniowie, których rodzice mają wykształcenie podstawowe – 12,0% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) i zasadnicze zawodowe – 16,3% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) rzadziej stosowali przemoc wobec innych, niż uczniowie, których rodzice mają wykształcenie średnie – 19,3% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) i wyższe – 16,5% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=8,3539539$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. A zatem bez względu na to, jakie jest wykształcenie „głowy rodziny” respondentów, wszyscy w podobnym zakresie stosowali przemoc wobec innych.

Na koniec przedstawiona zostanie współzależność między zmienną zależną, a miejscem zamieszkania respondentów. Ilustruje to wykres 2.12.

Wykres 2.12

Stosowanie przemocy wobec innych przez respondentów, w zależności od miejsca zamieszkania respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że uczniowie mieszkający w mieście częściej stosowali przemoc wobec innych – 17,7% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), niż osoby mieszkający na wsi – 15,2% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 3,09862624$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 4 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to, gdzie mieszkają respondenci, tak samo stosowali przemoc wobec innych.

Następnie zapytano czy wobec respondenta stosowana była przemoc. Rozkład odpowiedzi na to pytanie przedstawia tabela 2.3 i wykres 2.13.

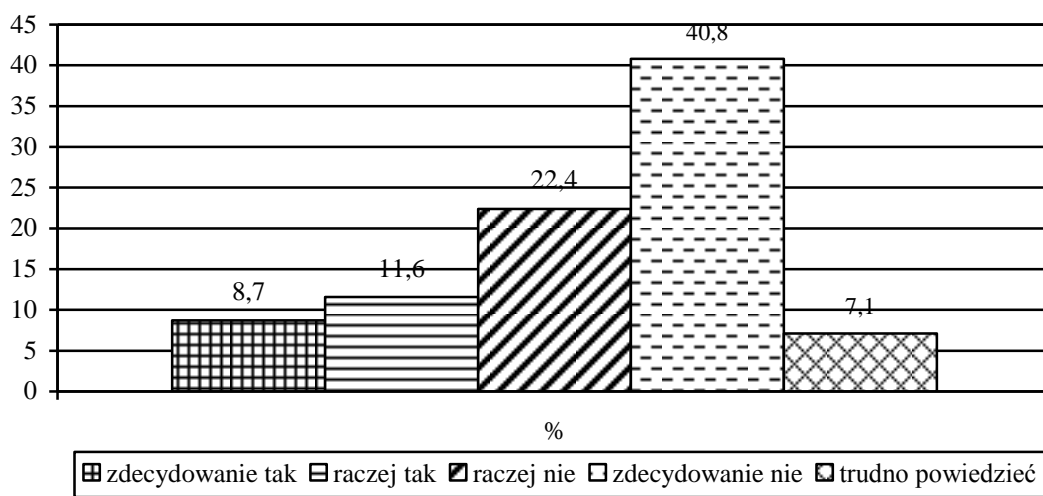
Tabela 2.3

Stosowanie przemocy w przeszłości wobec respondentów

Wyszczególnienie	Liczba	%
Zdecydowanie tak	67	8,7
Raczej tak	90	11,6
Raczej nie	173	22,4
Zdecydowanie nie	316	40,8
Trudno powiedzieć	55	7,1
Brak odpowiedzi	73	9,4
Razem	774	100,0

Źródło: obliczenia własne

Stosowanie przemocy w przeszłości wobec respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

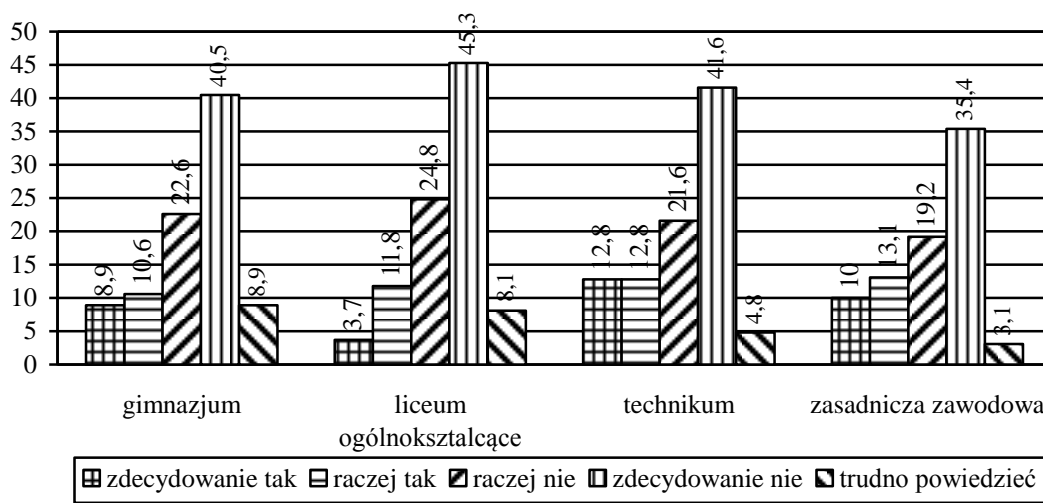
Źródło: opracowanie własne

Z wyników przedstawionych w tej tabeli wyłania się dosyć nieprzyjemny obraz przemocy w szkole. Otóż 20,3% badanych doświadczyło na sobie przemocy (łącznie odpowiedzi zdecydowanie i raczej tak). Z kolei 63,2% badanych nie zetknęło się z tym zjawiskiem (łącznie odpowiedzi zdecydowanie i raczej nie), a 7,1% nie zajęło żadnego stanowiska. Jednak aż około 20% badanych było w przeszłości ofiarą przemocy w szkole, co oznacza, że przemoc doświadczyła co piąta osoba.

Aby dowiedzieć się, czy stosowano przemoc w przeszłości wobec respondentów, a także, jaki jest ich związek ze zmiennymi niezależnymi, porównano te zmienne. Ilustrują to wykresy.

Na początek przedstawiona zostanie współzależność, między stosowaniem przemocy w przeszłości wobec respondentów, a rodzajem szkoły respondentów. Ilustruje to wykres 2.14.

Stosowanie przemocy w przeszłości wobec respondentów, w zależności od rodzaju szkoły (w %) (bez braków odpowiedzi)

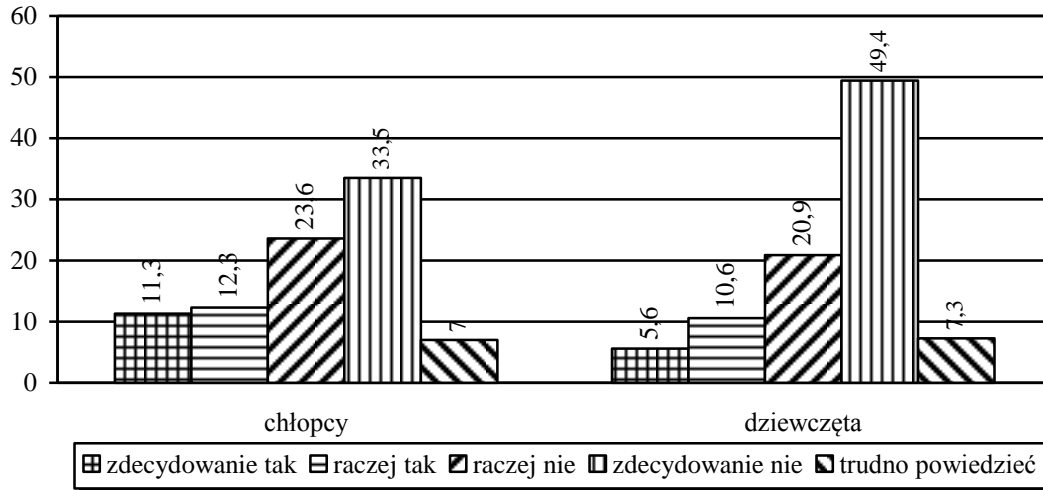
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że najczęściej stosowana była przemoc wobec uczniów techników – 25,6% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), zasadniczych szkół zawodowych – 23,1% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), gimnazjum – 19,5% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), zaś rzadziej wobec uczniów liceów ogólnokształcących – 15,5% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 15,016964$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na rodzaj szkoły, wobec wszystkich, w podobnym stopniu, stosowana była w przeszłości przemoc w szkole.

W drugiej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między stosowaniem przemocy w przeszłości wobec respondentów, a płcią respondentów. Ilustruje to wykres 2.15.

Wykres 2.15

Stosowanie przemocy w przeszłości wobec respondentów, w zależności od płci respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

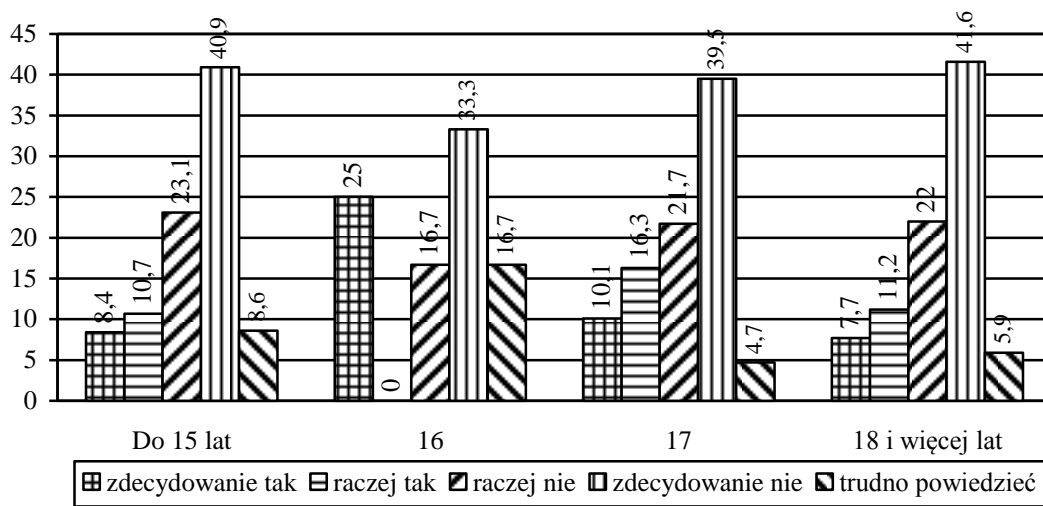
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że wobec chłopców częściej w przeszłości stosowana była przemoc – 25,6% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), niż wobec dziewcząt – 16,2% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=19,481704$, wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 4 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek występuje. Siła tego związku, wyliczona za pomocą współczynnika kontyngencji C Pearsona, wskazuje, że jest ona słaba. Można to zinterpretować w ten sposób, że chłopcy byli częściej narażeni na przemoc, niż dziewczęta. A zatem, jeśli w przeszłości stosowana była przemoc w szkole wobec uczniów, to istnieje większe prawdopodobieństwo, że narażeni na nią byli chłopcy, niż dziewczęta.

W następnej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między stosowaniem przemocy w przeszłości wobec respondentów, a wiekiem respondentów. Ilustruje to wykres 2.16.

Wykres 2.16

Stosowanie przemocy w przeszłości wobec respondentów, w zależności od wieku respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

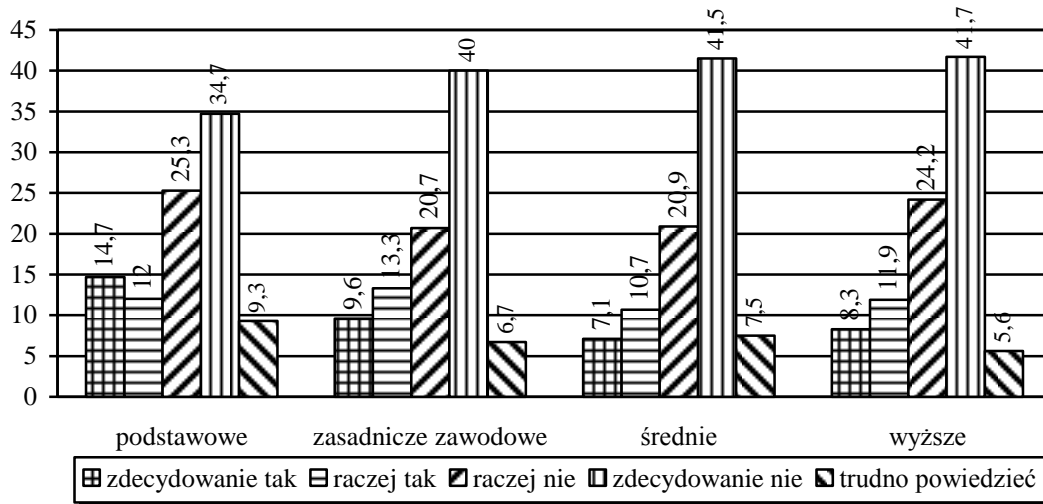
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że osoby młodsze do 15 roku życia – 19,1% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) i w wieku 16 lat – 25,0% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), a więc uczniowie gimnazjów, częściej byli ofiarami przemocy, w stosunku do osób starszych 17 lat – 26,4% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), oraz 18 i więcej lat – 18,9% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), a więc uczniowie szkół ponadgimnazjalnych. Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 12,977248$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na wiek, wszyscy uczniowie w takim samym stopniu byli ofiarami przemocy w szkole.

Przestawiona zostanie także zależność między stosowaniem przemocy w przeszłości wobec respondentów, a wykształceniem „głowy rodziny”. Ilustruje to wykres 2.17.

Wykres 2.17

Stosowanie przemocy w przeszłości wobec respondentów, w zależności od wykształcenia „głowy rodziny” (w %) (bez braków odpowiedzi)

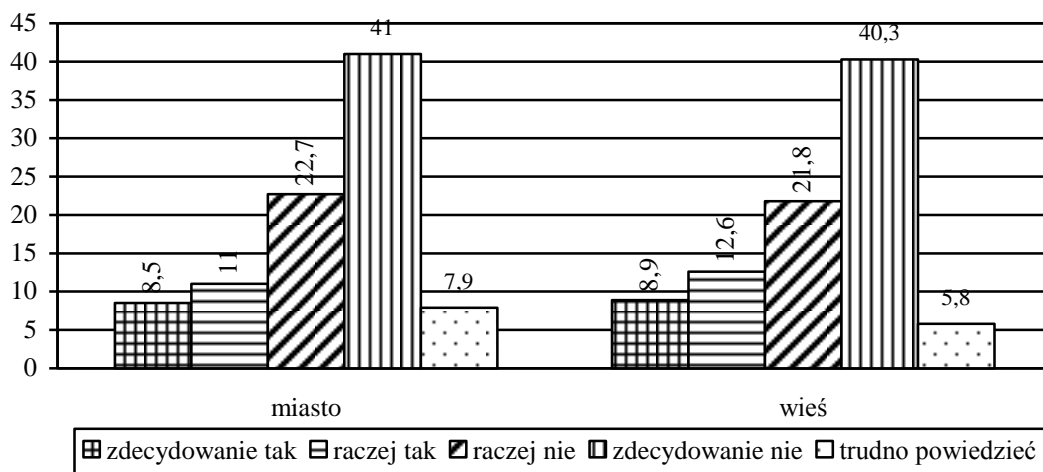
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że uczniowie, których rodzice mają wykształcenie podstawowe – 26,7% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) i zasadnicze zawodowe – 22,9% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) częściej w przeszłości byli ofiarami przemocy, niż uczniowie, których rodzice mają wykształcenie średnie – 17,8% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) i wyższe – 20,2% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=7,1925169$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. A zatem bez względu na to, jakie jest wykształcenie „głowy rodziny” respondentów, w takim samym stopniu stosowana była wobec nich przemoc w szkole w przeszłości.

Na koniec przedstawiona zostanie współzależność między zmienną zależną, a miejscem zamieszkania respondentów. Ilustruje to wykres 2.18.

Wykres 2.18

Stosowanie przemocy w przeszłości wobec respondentów, w zależności od miejsca zamieszkania respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że wobec uczniów mieszkających w mieście rzadziej – 17,5% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), niż wobec uczniów mieszkających na wsi – 21,5% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), stosowana była przemoc. Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 1,58767431$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 4 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na miejsce zamieszkania, wobec wszystkich uczniów stosowana była przemoc w szkole w przeszłości.

Zapytano też respondentów, czy wobec nich stosowana jest obecnie przemoc. Rozkład odpowiedzi na to pytanie przedstawia tabela 2.4 i wykres 2.19.

Tabela 2.4

Stosowanie przemocy obecnie wobec respondentów

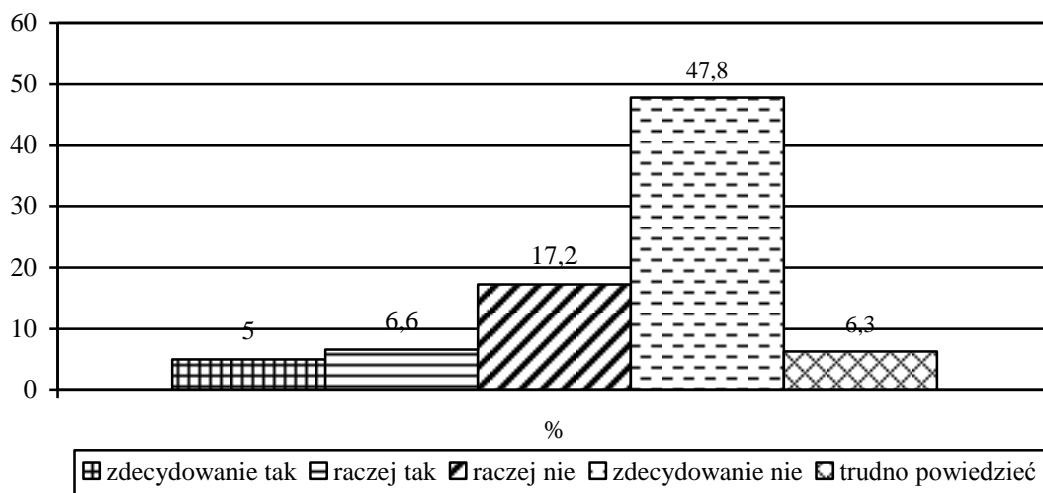
Wyszczególnienie	Liczba	%
Zdecydowanie tak	39	5,0
Raczej tak	51	6,6
Raczej nie	133	17,2
Zdecydowanie nie	370	47,8
Trudno powiedzieć	49	6,3
Brak odpowiedzi	132	17,1

Razem	774	100,0
-------	-----	-------

Źródło: obliczenia własne

Wykres 2.19

Stosowanie przemocy obecnie wobec respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

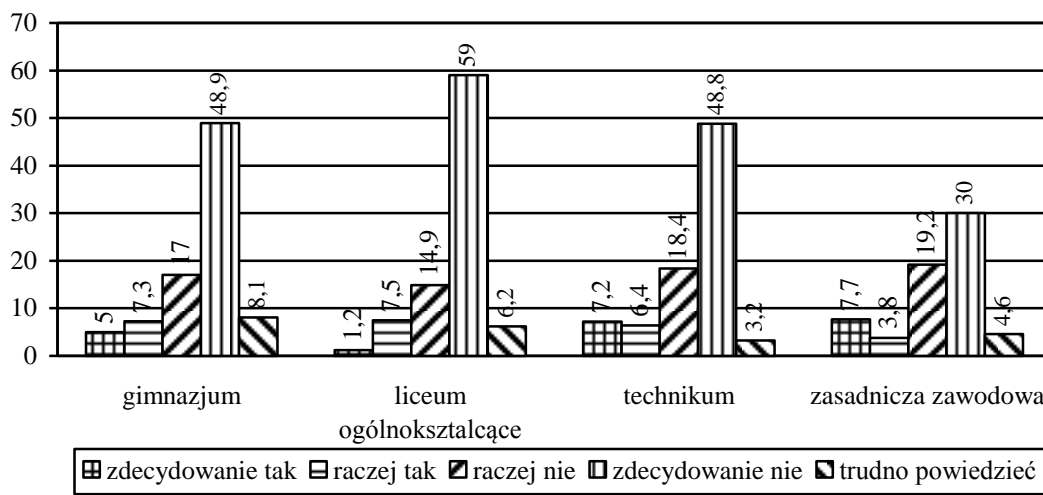
Z wyników przedstawionych w tej tabeli wynika, że 11,6% badanych twierdzi, że jest ofiarą przemocy (łącznie odpowiedzi zdecydowanie i raczej tak), jednak 65,0% badanych nie zetknęło się z tym zjawiskiem (łącznie odpowiedzi zdecydowanie i raczej nie), a 6,3% nie zajęło żadnego stanowiska. Jednak to, że około 12% badanych jest obecnie ofiarą przemocy w szkole wskazuje, że zjawisko to występuje, gdzie przemoc ta dotyka co dziewiątą osobę w szkołach.

Aby dowiedzieć się, czy jest obecnie stosowana przemoc wobec respondentów, a także, jaki jest ich związek ze zmiennymi niezależnymi, porównano te zmienne. Ilustrują to wykresy.

Na początek przedstawiona zostanie współzależność, między stosowaniem przemocy obecnie wobec respondentów, a rodzajem szkoły badanych uczniów. Ilustruje to wykres 2.20.

Wykres 2.20

Stosowanie przemocy obecnie wobec respondentów, w zależności od rodzaju szkoły (w %) (bez braków odpowiedzi)

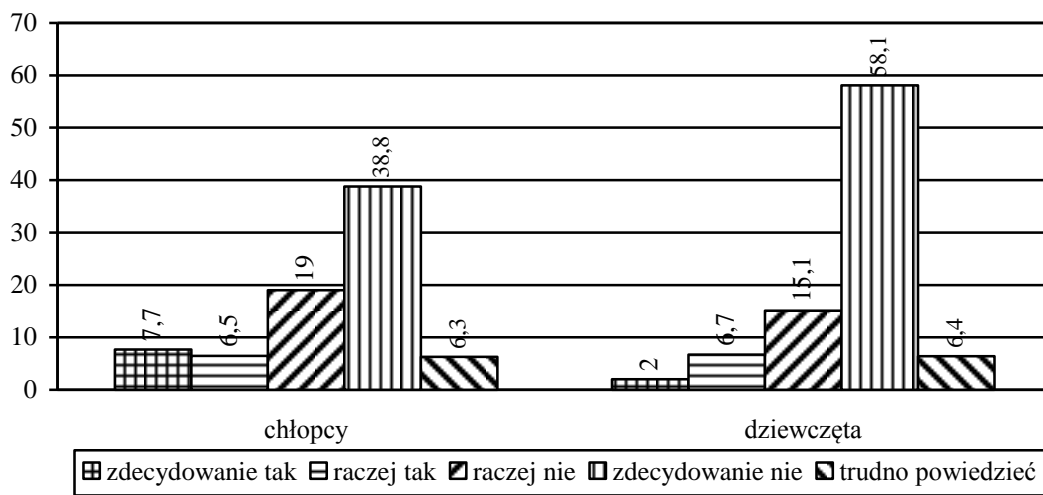
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że najczęściej stosowana jest przemoc wobec uczniów techników – 13,6% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), gimnazjum – 12,3% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), zasadniczych szkół zawodowych – 11,5% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), zaś rzadziej wobec uczniów liceów ogólnokształcących – 8,7% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 23,143924$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek występuje. Siła tego związku, wyliczona za pomocą współczynnika kontyngencji C Pearsona, wskazuje, że jest ona słaba. Można to zinterpretować w ten sposób, że jeśli obecnie stosowana jest przemoc w szkole wobec uczniów, to istnieje duże prawdopodobieństwo, że najczęściej narażeni na nią są uczniowie techników, gimnazjum i zasadniczych szkół zawodowych, zaś najrzadziej uczniowie liceów ogólnokształcących.

W drugiej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między stosowaniem przemocy obecnie wobec respondentów, a ich płcią. Ilustruje to wykres 2.21.

Wykres 2.21

Stosowanie przemocy obecnie wobec respondentów, w zależności od płci respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

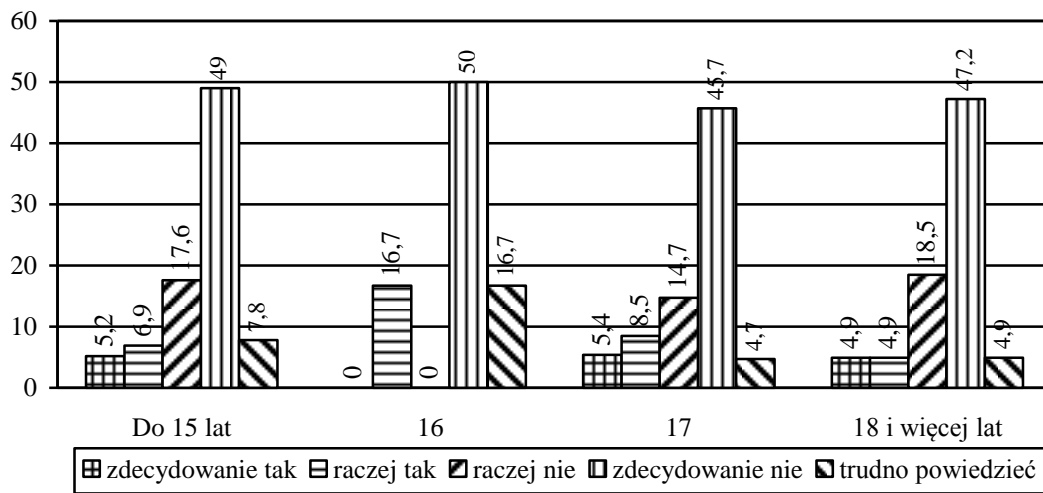
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że wobec chłopców częściej stosowana jest przemoc – 14,2% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), niż wobec dziewcząt – 8,7% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=26,950431$, wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 4 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. A zatem, bez względu na płeć, wszyscy uczniowie w takim samym stopniu są ofiarami przemocy w szkole.

W następnej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między stosowaniem obecnie przemocy wobec respondentów, a ich wiekiem. Ilustruje to wykres 2.22.

Wykres 2.22

Stosowanie przemocy obecnie wobec respondentów, w zależności od wieku respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

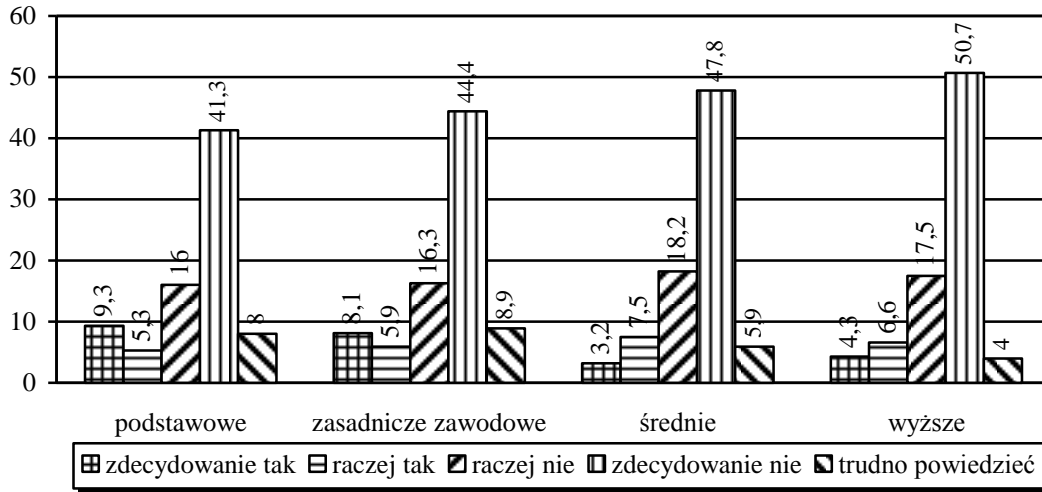
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że osoby młodsze do 15 roku życia – 12,1% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) i w wieku 16 lat – 16,7% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), a więc uczniowie gimnazjów, rzadziej są ofiarami przemocy, w stosunku do osób starszych 17 lat – 13,9% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), oraz 18 i więcej lat – 9,2% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), a więc uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 11,461093$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na wiek, wszyscy uczniowie w takim samym stopniu są ofiarami przemocy w szkole.

Przestawiona zostanie także zależność między stosowaniem przemocy obecnie wobec respondentów, a wykształceniem „głowy rodziny”. Ilustruje to wykres 2.23.

Wykres 2.23

Stosowanie przemocy obecnie wobec respondentów, w zależności od wykształcenia „głowy rodziny” (w %) (bez braków odpowiedzi)

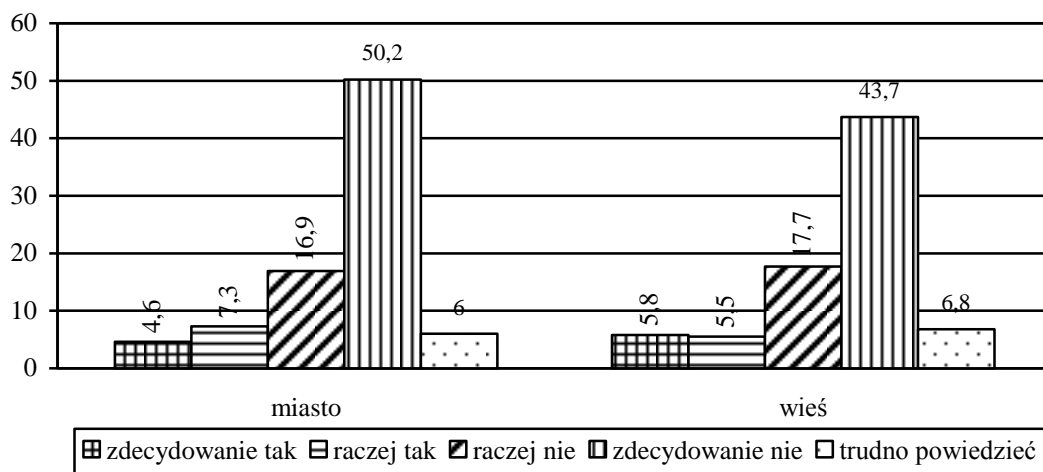
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że uczniowie, których rodzice mają wykształcenie podstawowe – 14,6% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) i zasadnicze zawodowe – 14,0% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) częściej są ofiarami przemocy, niż uczniowie, których rodzice mają wykształcenie średnie – 10,7% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) i wyższe – 10,9% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=14,184683$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. A zatem bez względu na to, jakie jest wykształcenie „głowy rodziny” respondentów, w takim samym stopniu stosowana jest wobec respondentów przemoc w szkole.

Na koniec przedstawiona zostanie współzależność między stosowaniem przemocy obecnie wobec respondentów, a ich miejscem zamieszkania. Ilustruje to wykres 2.24.

Wykres 2.24

Stosowanie przemocy obecnie wobec respondentów, w zależności od miejsca zamieszkania respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

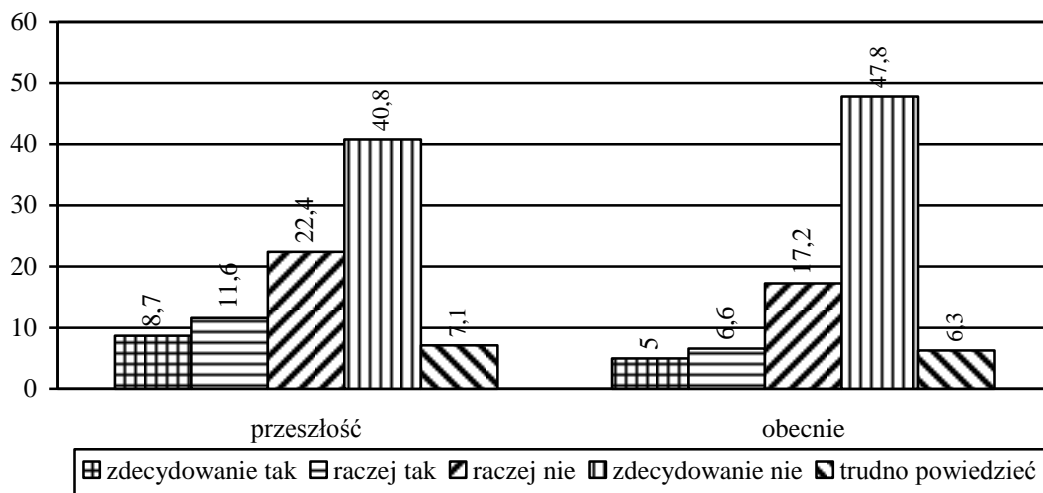
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że wobec uczniów mieszkających w mieście częściej – 11,9% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), niż wobec uczniów mieszkających na wsi – 11,3% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) stosowana jest obecnie przemoc. Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 2,72646872$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 4 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na miejsce zamieszkania, wobec wszystkich uczniów stosowana jest obecnie przemoc w szkole.

Wydaje się, że interesującym będzie dokonanie porównania dwóch wcześniej omówionych odpowiedzi, a więc to, czy była stosowana wobec respondentów przemoc w przeszłości, a także czy jest ona stosowana obecnie. Przedstawia to wykres 2.25.

Wykres 2.25

Porównanie danych dotyczących tego, czy stosowana była przemoc wobec respondentów w przeszłości i obecnie (w %)

Źródło: opracowanie własne

Analiza zaprezentowanych danych pokazuje, że w opinii respondentów nastąpiła poprawa zachowań związanych z przemocą w szkole, w stosunku do nich. W przeszłości aż 20,3% respondentów (łącznie odpowiedzi zdecydowanie i raczej tak) było ofiarami przemocy, gdy obecnie przyznaje się do tego 11,6% badanych (łącznie odpowiedzi zdecydowanie i raczej tak), co oznacza, że przyznaje się do tego, że jest ofiarą przemocy prawie dwukrotnie mniej uczniów, w stosunku do tego co było w przeszłości.

Zapytano także o to, kogo najbardziej się obawiają w szkole i poza nią. Rozkład odpowiedzi na to pytanie przedstawia tabela 2.5 i wykres 2.26.

Tabela 2.5

Wyszczególnienie osób, których obawiają się respondenci

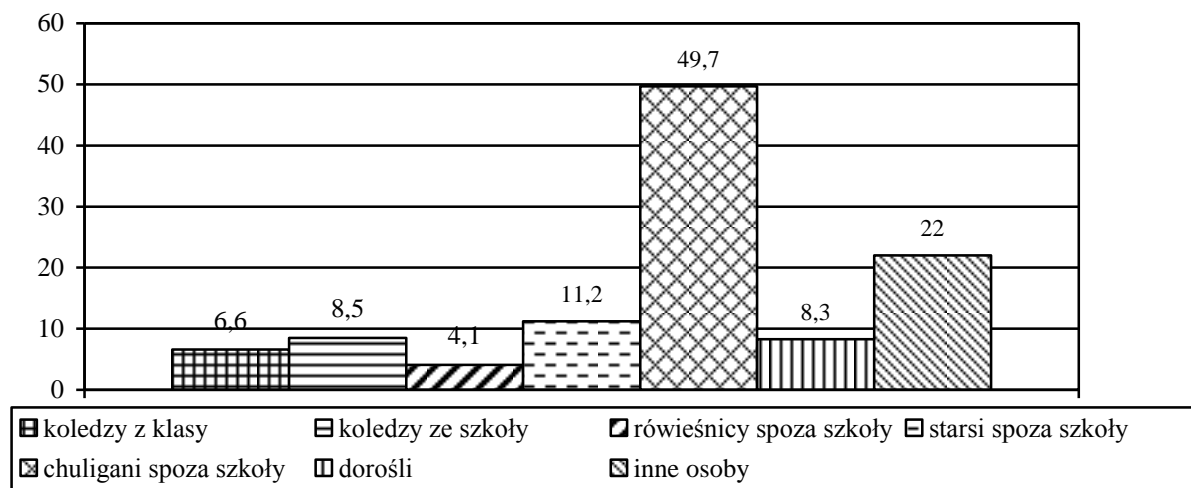
Wyszczególnienie	Liczba	%
Kolegów/koleżanek z klasy	51	6,6
Kolegów/koleżanek ze szkoły	66	8,5
Rówieśników spoza szkoły	32	4,1
Starszych spoza szkoły	87	11,2
Chuliganów spoza szkoły	385	49,7
Dorosłych	64	8,3
Innych osób	170	22,0

Brak odpowiedzi	118	15,2
-----------------	-----	------

Źródło: obliczenia własne

Wykres 2.26

Wyszczególnienie osób, których obawiają się respondenci (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

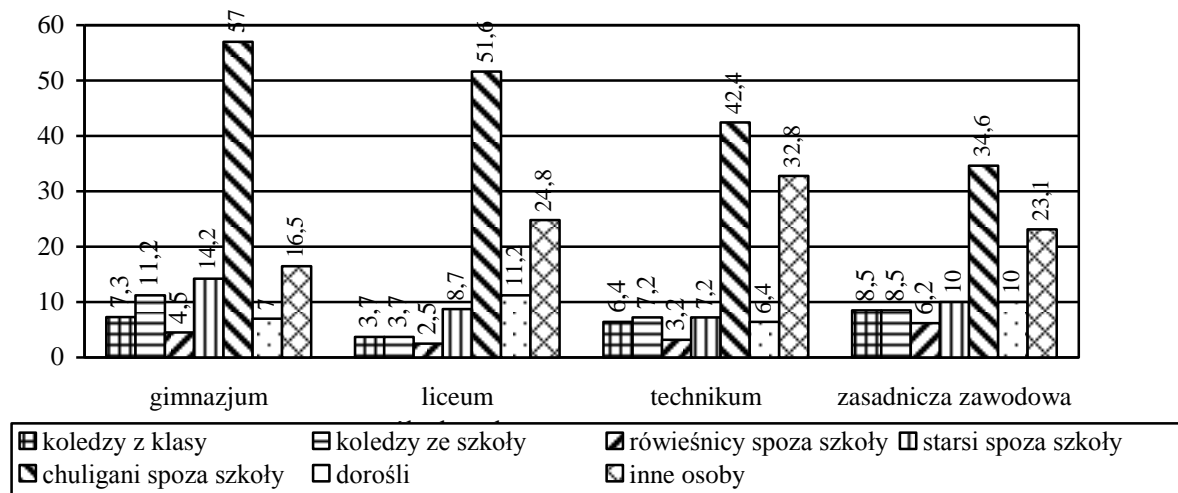
Z uwagi na to, że badani mieli możliwość wyboru większej liczby odpowiedzi, odpowiedzi nie sumują się do 100%. Z analizy danych z tabeli wyłania się obraz wskazujący na to, kogo najbardziej obawiają się respondenci w szkole. Analiza danych pokazuje, że 6,6% respondentów obawia się kolegów lub koleżanek z klasy, 8,5% respondentów obawia się kolegów lub koleżanek ze szkoły, a zatem uczniów z innych klas, 4,1% respondentów obawia się rówieśników spoza szkoły, a więc osób, które mieszkają na osiedlach, blokach, w miejscu zamieszkania badanych uczniów, 11,2% respondentów obawia się starszych uczniów spoza szkoły, często osób, które nie są uczniami danej szkoły, ale przebywają obok niej, zaczepiając uczniów, szczególnie uczniów szkół gimnazjalnych, 49,7% respondentów obawia się chuliganów spoza szkoły, 8,3% respondentów obawia się dorosłych, którzy też zaczepiają młodzież przy wyjściu ze szkoły, a 22,0% respondentów obawia się innych osób, przy czym wymienieni są nauczyciele, którzy postrzegani są jako osoby zastraszające uczniów (wymienione są przy tym nazwiska niektórych nauczycieli), wyśmiewający się z uczniów nauczyciele, dyrektorzy szkół, a także najbliżsi respondentów, którzy zachowują się dysfunkcjonalnie (rodzice z problemem alkoholowym, osoby stosujące przemoc wobec respondentów), osoby pod wpływem narkotyków lub alkoholu, starsi pijani osobnicy oraz inne osoby. Zastanawiająca jest jednak duża liczba braków odpowiedzi, która wynosi 15,2%.

Aby dowiedzieć się, kogo najbardziej obawiają się respondenci, a także, jaki jest ich związek ze zmiennymi niezależnymi, porównano te zmienne. Ilustrują to wykresy.

Na początek przedstawiona zostanie współzależność między zmienną zależną, jakimi są osoby, których obawiają się respondenci, a rodzajem szkoły respondentów. Ilustruje to wykres 2.27.

Wykres 2.27

Osoby, których obawiają się respondenci, a rodzaj szkoły (w %) (bez braków odpowiedzi)

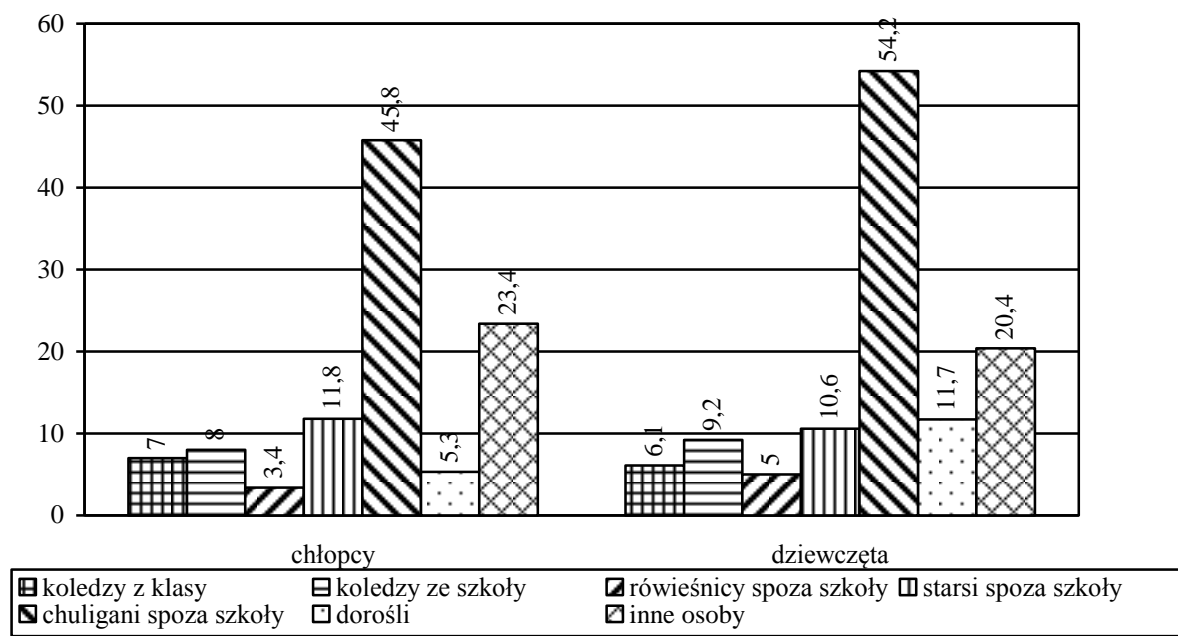
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że obawiają się kolegów z klasy - uczniowie zasadniczych szkół zawodowych (8,5%), gimnazjów (7,3%), techników (6,4%), liceów ogólnokształcących (3,7%). Obawiają się kolegów ze szkoły - uczniowie gimnazjów (11,2%), zasadniczych szkół zawodowych (8,5%), techników (6,5%) oraz liceów ogólnokształcących (3,7%). Obawiają się rówieśników spoza szkoły - uczniowie zasadniczych szkół zawodowych (6,2%), gimnazjów (4,5%), techników (3,2%), liceów ogólnokształcących (2,5%). Ponadto obawiają się starszych spoza szkoły - uczniowie gimnazjów (14,2%), zasadniczych szkół zawodowych (10,0%), liceów ogólnokształcących (8,7%), techników (7,2%). Obawiają się chuliganów spoza szkoły - uczniowie gimnazjów (57,0%), liceów ogólnokształcących (51,6%), techników (42,4%), a najmniej zasadniczych szkół zawodowych (34,6%). Obawiają się dorosłych - uczniowie liceów ogólnokształcących (11,2%), zasadniczych szkół zawodowych (10,0%), gimnazjów (7,0%), techników (6,4%). Obawiają się innych osób uczniowie techników (32,8%), liceów ogólnokształcących (24,8%), zasadniczych szkół zawodowych (23,1%), gimnazjów (16,5%). Nie dokonano jednak analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

W drugiej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między tym, kogo obawiają się respondenci, a płcią respondentów. Ilustruje to wykres 2.28.

Wykres 2.28

Osoby, których obawiają się respondenci, a płeć respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

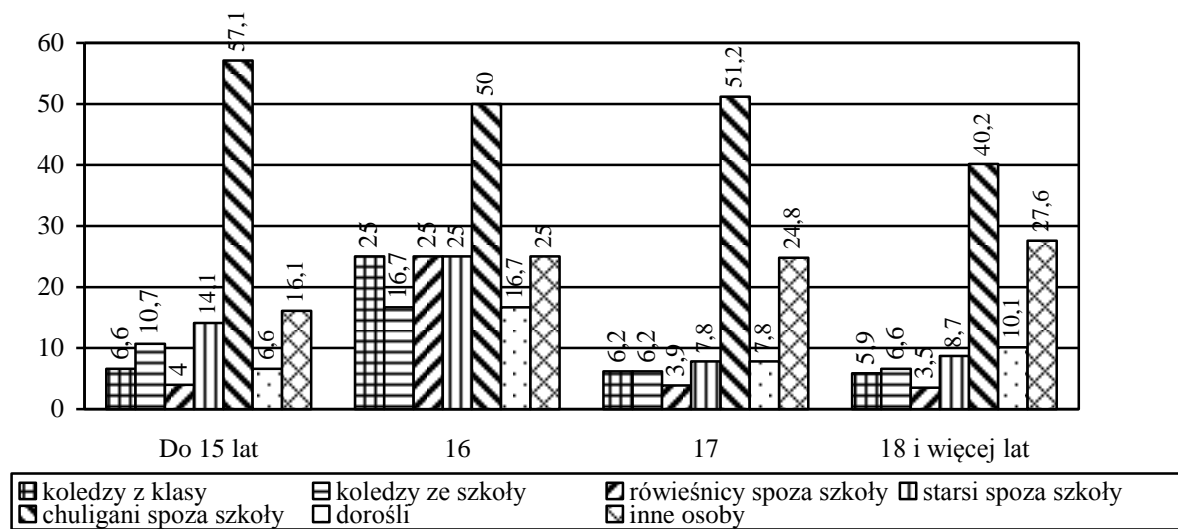
Źródło: opracowanie własne

Dane wskazują, że obawiają się kolegów z klasy bardziej chłopcy (7,0%), niż dziewczęta (6,1%). Obawiają się kolegów ze szkoły dziewczęta (9,2%), niż chłopcy (8,0%). Obawiają się rówieśników spoza szkoły bardziej dziewczęta (5,0%), niż chłopcy (3,4%). Poza tym obawiają się starszych kolegów spoza szkoły bardziej chłopcy (11,8%), niż dziewczęta (10,6%). Obawiają się chuliganów spoza szkoły bardziej dziewczęta (54,2%), niż chłopcy (45,8%). Obawiają się dorosłych bardziej dziewczęta (11,7%), niż chłopcy (5,3%). Obawiają się innych osób bardziej chłopcy (23,4%), niż dziewczęta (20,4%). Widać zatem, że najczęściej obawiają się różnorodnych osób, które mogą być niebezpieczne wobec innych - dziewczęta, chociaż chłopcy także odczuwają pewien poziom strachu. Nie dokonano jednak analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

W następnej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między tym, kogo obawiają się respondenci, a wiekiem respondentów. Ilustruje to wykres 2.29.

Wykres 2.29

Osoby, których obawiają się respondenci, a wiek respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

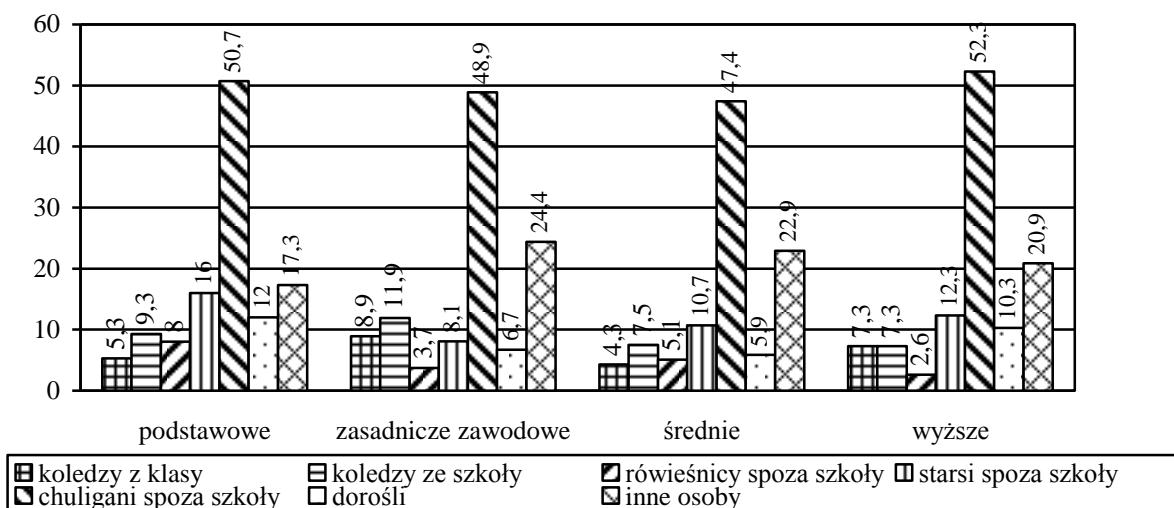
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że obawiają się kolegów z klasy, uczniowie w wieku 16 lat (25,0%), do 15 lat (6,6%), 17 lat (6,2%), 18 i więcej lat (5,9%). Obawiają się kolegów ze szkoły, uczniowie w wieku 16 lat (16,7%), do 15 lat (10,7%), 18 i więcej lat (6,6%), 17 lat (6,2%). Obawiają się rówieśników spoza szkoły uczniowie w wieku 16 lat (25,0%), do 15 lat (4,0%), 17 lat (3,9%), 18 i więcej lat (3,5%). Obawiają się starszych kolegów spoza szkoły, uczniowie w wieku 16 lat (25,0%), do 15 lat (14,1%), 18 i więcej lat (8,7%), 17 lat (7,8%). Obawiają się chuliganów spoza szkoły, uczniowie w wieku do 15 lat (57,1%), 17 lat (51,2%), 16 lat (50,0%), 18 i więcej lat (40,2%). Obawiają się dorosłych, uczniowie w wieku 16 lat (16,7%), 18 i więcej lat (10,1%), 17 lat (7,8%), do 15 lat (6,6%). Obawiają się innych osób, uczniowie w wieku 18 i więcej lat (27,6%), 16 lat (25,0%), 17 lat (24,8%), do 15 lat (16,1%). Jak widać, najczęściej obawiają się różnych osób, które mogą stosować przemoc, uczniowie młodszy. Nie dokonano analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

Przestawiona zostanie zależność między tym, kogo obawiają się respondenci, a wykształceniem „głowy rodziny”. Ilustruje to wykres 2.30.

Wykres 2.30

Osoby, których obawiają się respondenci, a wykształcenie „głowy rodziny” (w %) (bez braków odpowiedzi)

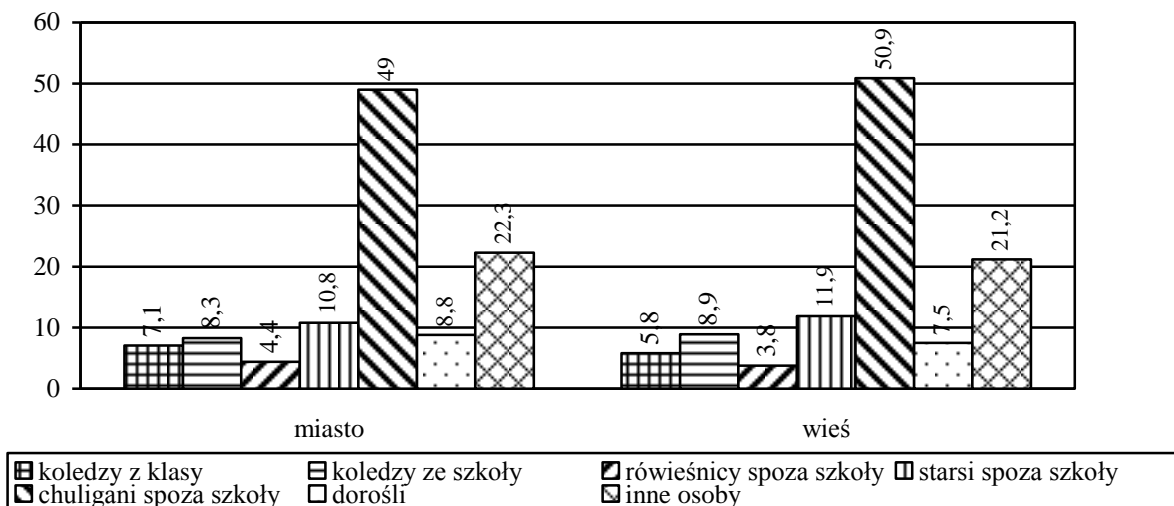
Źródło: opracowanie własne

Analiza danych pokazuje, że obawiają się kolegów z klasy, uczniowie, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (8,9%), wyższe (7,3%), podstawowe (5,3%), średnie (4,3%). Obawiają się kolegów ze szkoły, uczniowie, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (11,9%), podstawowe (9,3%), średnie (7,5%), wyższe (7,3%). Obawiają się rówieśników spoza szkoły, uczniowie, których rodzice mają wykształcenie podstawowe (8,0%), średnie (5,1%), zasadnicze zawodowe (3,7%), wyższe (2,6%). Obawiają się starszych kolegów spoza szkoły, uczniowie, których rodzice mają wykształcenie podstawowe (16,0%), wyższe (12,3%), średnie (10,7%), zasadnicze zawodowe (8,1%). Obawiają się chuliganów spoza szkoły, uczniowie, których rodzice mają wykształcenie wyższe (52,3%), podstawowe (50,7%), zasadnicze zawodowe (48,9%), średnie (47,4%). Obawiają się dorosłych, uczniowie, których rodzice mają wykształcenie podstawowe (12,0%), wyższe (10,3%), zasadnicze zawodowe (6,7%), średnie (5,9%). Obawiają się innych osób, uczniowie, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (24,4%), średnie (22,9%), wyższe (20,9%), podstawowe (17,3%). Nie dokonano analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

Na koniec przedstawiona zostanie współzależność między tym, kogo obawiają się respondenci, a miejscem zamieszkania respondentów. Ilustruje to wykres 2.31.

Wykres 2.31

Osoby, których obawiają się respondenci, a miejsce zamieszkania respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

Analiza danych pokazuje, że obawiają się kolegów z klasy, uczniowie, którzy mieszkają w mieście (7,1%), wsi (5,8%). Obawiają się kolegów ze szkoły, uczniowie, którzy mieszkają na wsi (8,9%), mieście (8,3%). Obawiają się rówieśników spoza szkoły, uczniowie, którzy mieszkają w mieście (4,4%), na wsi (3,8%). Obawiają się starszych kolegów spoza szkoły, uczniowie, którzy mieszkają na wsi (11,9%), mieście (10,8%). Obawiają się chuliganów spoza szkoły, uczniowie, którzy mieszkają na wsi (50,9%), mieście (49,0%). Obawiają się dorosłych, uczniowie, którzy mieszkają w mieście (8,8%), na wsi (7,5%). Obawiają się innych osób, uczniowie, którzy mieszkają w mieście (22,3%), na wsi (21,2%). Nie dokonano analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

Na koniec tego podrozdziału zadano pytanie, w czym objawia się stosowanie przemocy w szkole. Rozkład odpowiedzi na to pytanie przedstawia tabela 2.6 i wykres 2.32.

Tabela 2.6

Sposoby mobbingu w szkole według respondentów

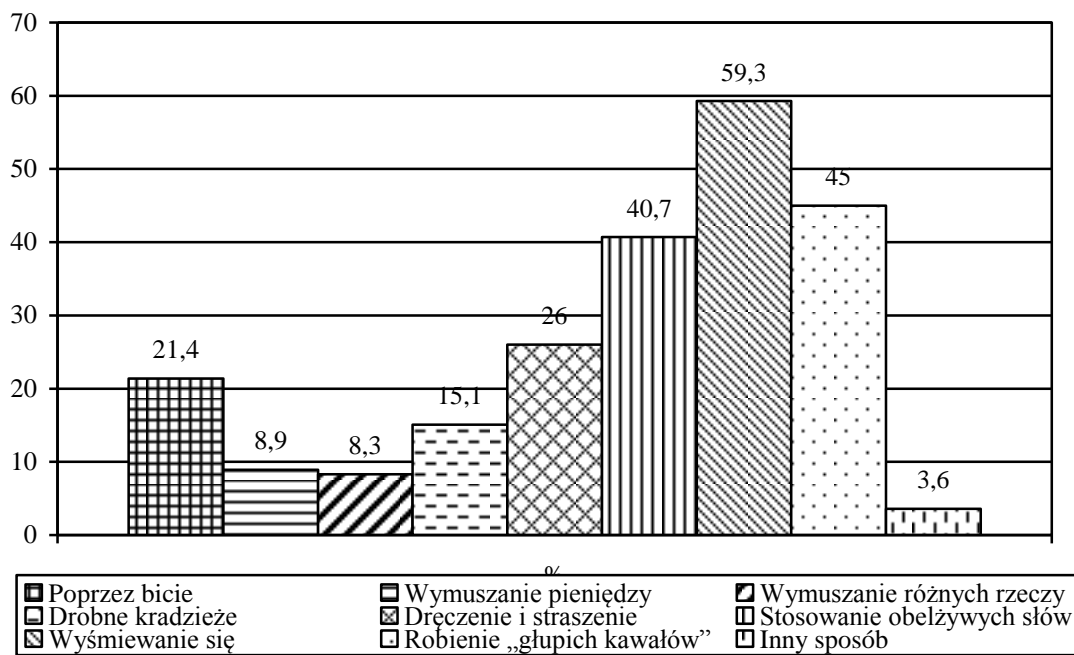
Wyszczególnienie	Liczba	%
Poprzez bicie	166	21,4
Wymuszanie pieniędzy	69	8,9
Wymuszanie różnych rzeczy	64	8,3
Drobne kradzieże	117	15,1
Dręczenie i straszenie	201	26,0
Stosowanie obelżywych słów	315	40,7
Wyśmiewanie się	459	59,3

Robienie „głupich kawałów”	348	45,0
Inny sposób	286	3,6
Brak odpowiedzi	70	9,0

Źródło: obliczenia własne

Wykres 2.32

Sposoby mobbingu w szkole według respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

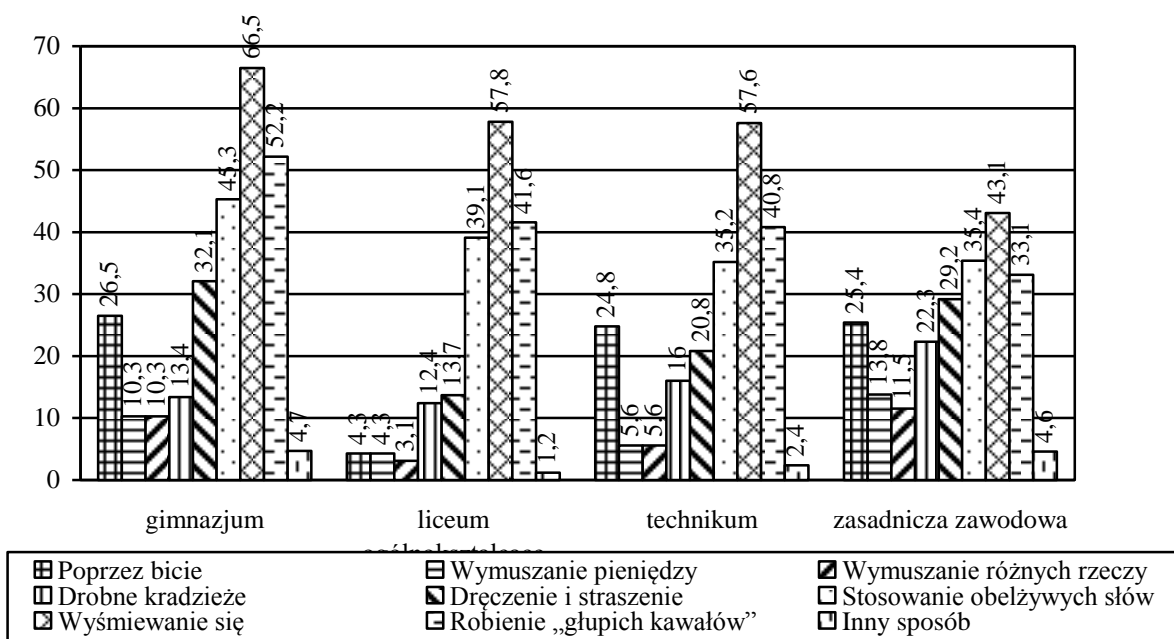
Z uwagi na to, że badani mieli możliwość wyboru większej liczby odpowiedzi, odpowiedzi nie sumują się do 100%. Analiza danych wykazała, że najczęstszym sposobem stosowania przemocy w szkole jest wyśmiewanie się, o czym mówi 59,3% badanych oraz robienie „głupich kawałów”, na co wskazuje 45,0% badanych. Również „popularnym” sposobem przemocy i mobbingu w szkole jest stosowanie obelżywych słów, o czym mówi 40,7% badanych. Kolejna grupa zjawisk dotyczy zachowań, które mają charakter wręcz przestępczy. Otóż o dręczeniu i straszeniu mówi 26,0% badanych, o biciu 21,4% badanych, o drobnych kradzieżach mówi 15,1% badanych, o wymuszaniu pieniędzy 8,9% badanych, o wymuszaniu różnych rzeczy (w tym drugiego śniadania) 8,3% badanych, a na użycie innych sposobów dręczenia wskazuje 3,6% badanych, w tym wymieniając nauczycieli, którzy celowo zaniżają oceny uczniom, albo wprowadzają ich w ciągły stres. Jak widać według wiedzy uczniów, w szkole nie tylko stosowana jest przemoc o charakterze psychologicznym, jak wyśmiewanie, robienie „głupich kawałów”, stosowanie obelżywych słów, ale także przemoc, która ma charakter przestępczy.

Aby dowiedzieć się, jakie są sposoby mobbingu w szkole według respondentów, a także, jaki jest ich związek ze zmiennymi niezależnymi, porównano te zmienne. Ilustrują to wykresy.

Na początek przedstawiona zostanie współzależność między zmienną zależną, jakimi są sposoby mobbingu w szkole według respondentów, a rodzajem szkoły respondentów. Ilustruje to wykres 2.33.

Wykres 2.33

Sposoby mobbingu w szkole, a rodzaj szkoły (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

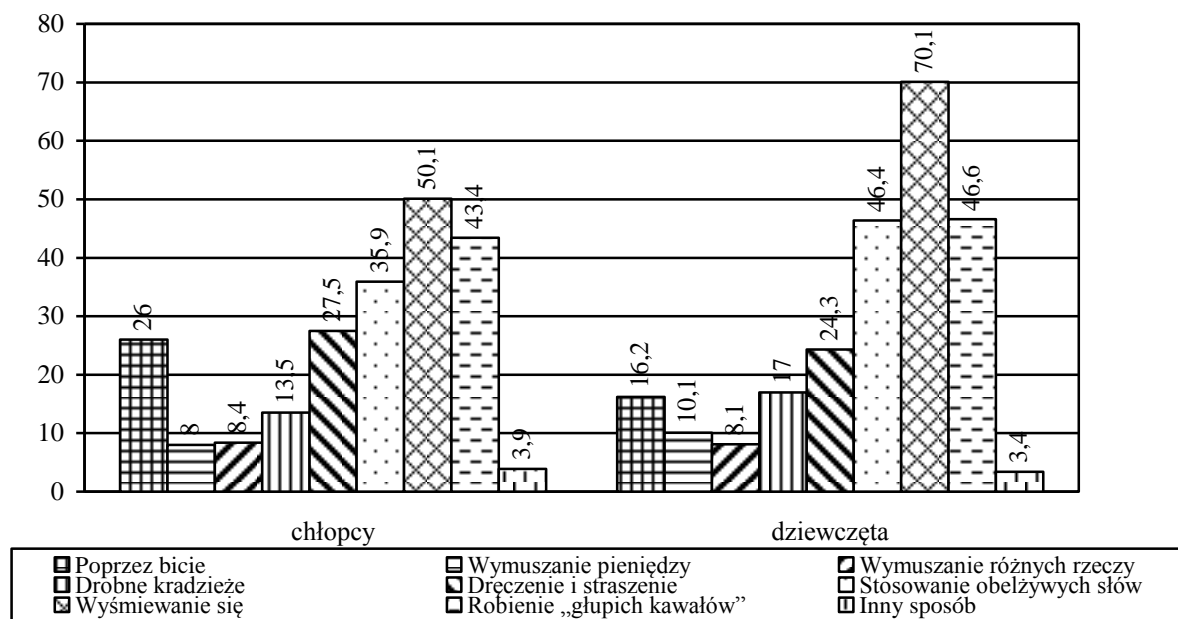
Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że istnieje wiele sposobów mobbingu w szkole w opiniach respondentów. Na bicie wskazuje 26,5% uczniów gimnazjów, 25,4% uczniów zasadniczych szkół zawodowych, 24,8% uczniów techników, 4,3% uczniów liceów ogólnokształcących. Na wymuszanie pieniędzy wskazuje 13,8% uczniów zasadniczych szkół zawodowych, 10,3% uczniów gimnazjów, 5,6% uczniów techników i 4,3% uczniów liceów ogólnokształcących. O takiej formie przemocy jak wymuszanie różnych rzeczy, mówi 11,5% uczniów zasadniczych szkół zawodowych, 10,3% uczniów gimnazjów, 5,6% uczniów techników oraz 3,1% uczniów liceów ogólnokształcących. O drobnych kradzieżach mówi 22,3% uczniów zasadniczych szkół zawodowych, 16,0% uczniów techników, 13,4% uczniów gimnazjów, 12,4% uczniów liceów ogólnokształcących. Ponadto respondenci wskazują na dręczenie i straszenie, o czym mówi 32,1% uczniów gimnazjów, 29,2% uczniów zasadniczych szkół zawodowych, 20,8% uczniów techników 13,7% uczniów liceów ogólnokształcących. Także uczniowie mówią o stosowaniu obelżywych słów, na co wskazuje

45,3% uczniów gimnazjów, 39,1% uczniów liceów ogólnokształcących, 35,4% uczniów zasadniczych szkół zawodowych, 35,2% uczniów techników. Ponadto stosowane jest wyśmiewanie się, o czym mówi 66,5% uczniów gimnazjów, 57,8% uczniów liceów ogólnokształcących, 57,6% uczniów techników i 43,1% uczniów zasadniczych szkół zawodowych. Poza tym robienie „głupich kawałów”, na co wskazuje 52,2% uczniów gimnazjów, 41,6% uczniów liceów ogólnokształcących, 40,8% uczniów techników i 33,1% uczniów zasadniczych szkół zawodowych. O innych sposobach mówi 4,7% uczniów gimnazjów, 4,6% uczniów zasadniczych szkół zawodowych, 2,4% uczniów techników, 1,2% uczniów liceów ogólnokształcących. Nie dokonano analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

W drugiej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między sposobami mobbingu w szkole, a płcią respondentów. Ilustruje to wykres 2.34.

Wykres 2.34

Sposoby mobbingu w szkole, a płeć respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

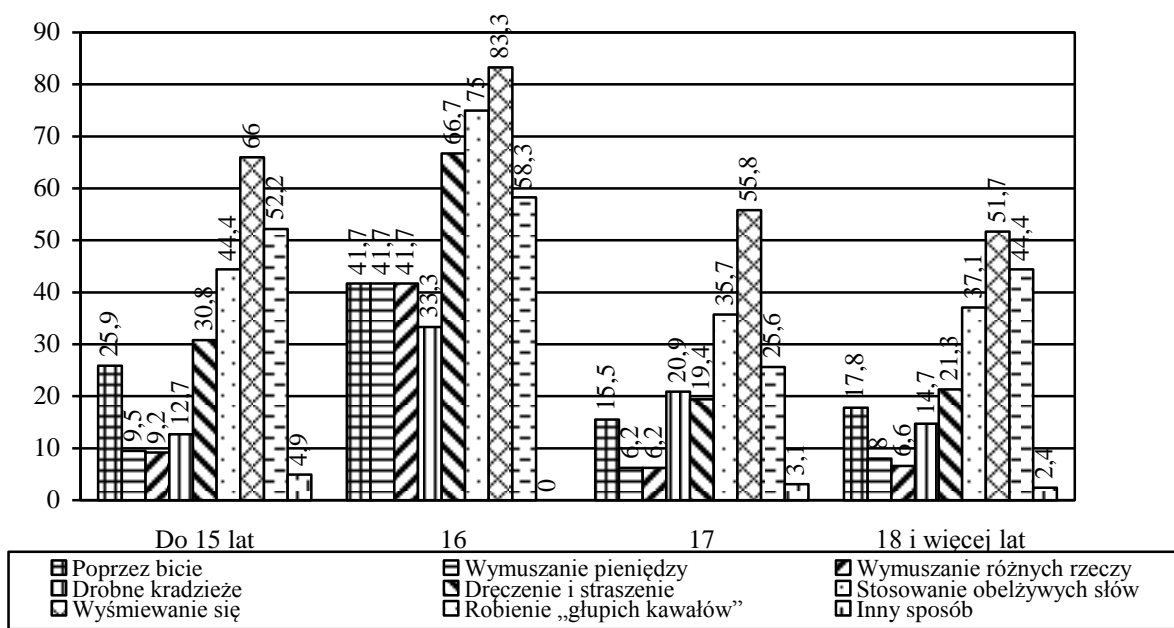
Przedstawione dane wskazują, jakie są sposoby przemocy w szkole. Wśród nich respondenci wskazują na bicie, o czym mówi 26,0% chłopców i 16,2% dziewcząt. Na wymuszanie pieniędzy wskazuje 10,1% dziewcząt i 8,0% chłopców. Na wymuszanie różnych rzeczy wskazuje 8,4% chłopców i 8,1% dziewcząt. O drobnych kradzieżach mówi 17,0% dziewcząt i 13,5% chłopców. O dręczeniu i straszeniu mówi 27,5% chłopców i 24,3% dziewcząt. O stosowaniu obelżywych słów wskazuje 46,4% dziewcząt i 35,9% chłopców. O

wyśmiewaniu się mówi 70,1% dziewcząt i 50,1% chłopców. Ponadto mówi się o robieniu „głupich kawałów” 46,6% dziewcząt i 43,4% chłopców. O innych sposobach mówi 3,9% chłopców i 3,4% dziewcząt. Widać zatem, że chłopcy stykają się najczęściej z takimi sposobami mobbingu jak: bicie, wymuszanie pieniędzy, wymuszanie różnych rzeczy. Zaś dziewczęta najczęściej stykają się z: drobnymi kradzieżami, dręczeniem i straszeniem, stosowaniem obelżywych słów, wyśmiewanie się, robieniem „głupich kawałów” oraz stosowaniem innych sposobów mobbingu. Nie dokonano analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

W następnej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między sposobami mobbingu w szkole, a wiekiem respondentów. Ilustruje to wykres 2.35.

Wykres 2.35

Sposoby mobbingu w szkole, a wiek respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

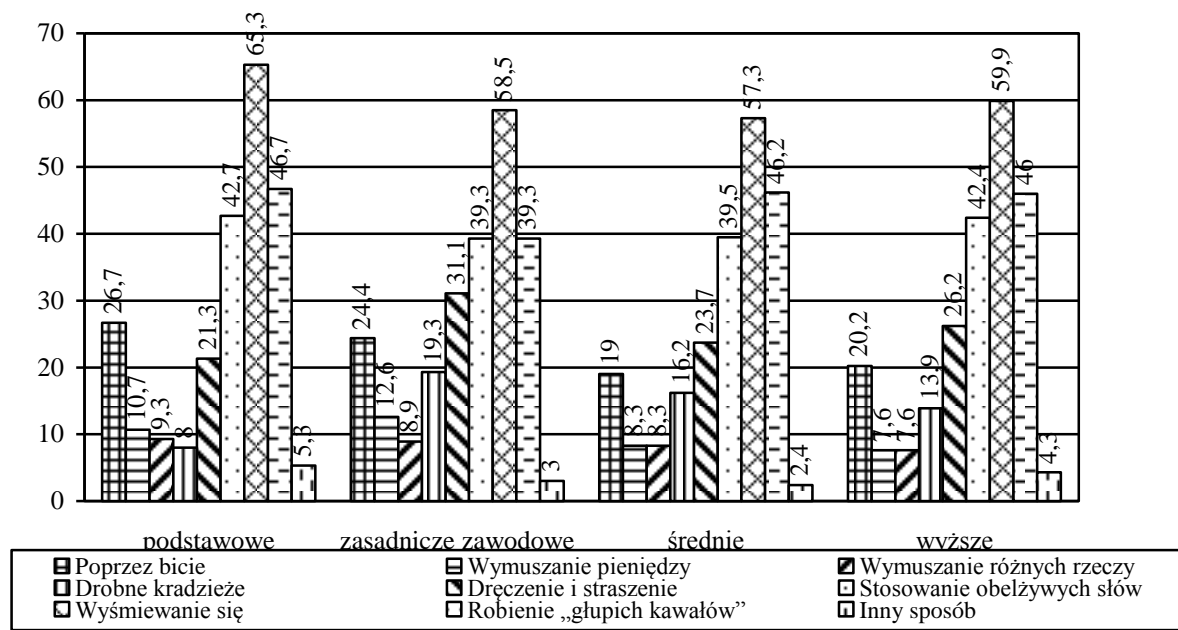
Analiza danych pokazuje, że wśród sposobów mobbingu na bicie wskazuje 41,7% osób w wieku 16 lat, 25,9% osób w wieku do 15 lat, 17,8% osób w wieku 18 i więcej lat 40,0%, 15,5% osób w wieku 17 lat. Na wymuszanie pieniędzy wskazuje 41,7% osób w wieku 16 lat, 9,5% osób w wieku do 15 lat, 8,0% osób w wieku 18 i więcej lat i 6,2% osób w wieku 17 lat. O wymuszaniu różnych rzeczy mówi 41,7% osób w wieku 16 lat, 9,2% osób w wieku do 15 lat, 6,6% osób w wieku 18 i więcej lat, 6,2% osób w wieku 17 lat. O drobnych kradzieżach mówi 33,3% osób w wieku 16 lat, 20,9% osób w wieku 17 lat, 14,7% osób w wieku 18 i więcej lat, 12,7% osób w wieku do 15 lat. Ponadto respondenci wskazują na

dreńczenie i straszenie, o czym mówi 66,7% osób w wieku 16 lat, 30,8% osób w wieku do 15 lat, 21,3% osób w wieku 18 i więcej lat i 19,4% osób w wieku 17 lat. Także uczniowie mówią o stosowaniu obelżywych słów, na co wskazuje 75,0% osób w wieku 16 lat, 44,4% osób w wieku do 15 lat, 37,1% osób w wieku 18 i więcej lat i 35,7% osób w wieku 17 lat. O wyśmiewaniu się mówi 83,3% osób w wieku 16 lat, 66,0% osób w wieku do 15 lat, 55,8% osób w wieku 17 lat i 51,7% osób w wieku 18 i więcej lat. Poza tym o robieniu „głupich kawałów” mówi 58,3% osób w wieku 16 lat, 52,2% osób w wieku do 15 lat, 44,4% osób w wieku 18 i więcej lat, 25,6% osób w wieku 17 lat. O innych sposobach mówi 4,9% osób w wieku do 15 lat, 3,1% osób w wieku 17 lat, 2,4% osób w wieku 18 i więcej lat i 0,0% osób w wieku 16 lat. Nie dokonano także analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

Przestawiona zostanie także zależność między sposobami mobbingu w szkole, a wykształceniem „głowy rodziny”. Ilustruje to wykres 2.36.

Wykres 2.36

Sposoby mobbingu w szkole, a wykształcenie „głowy rodziny” (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

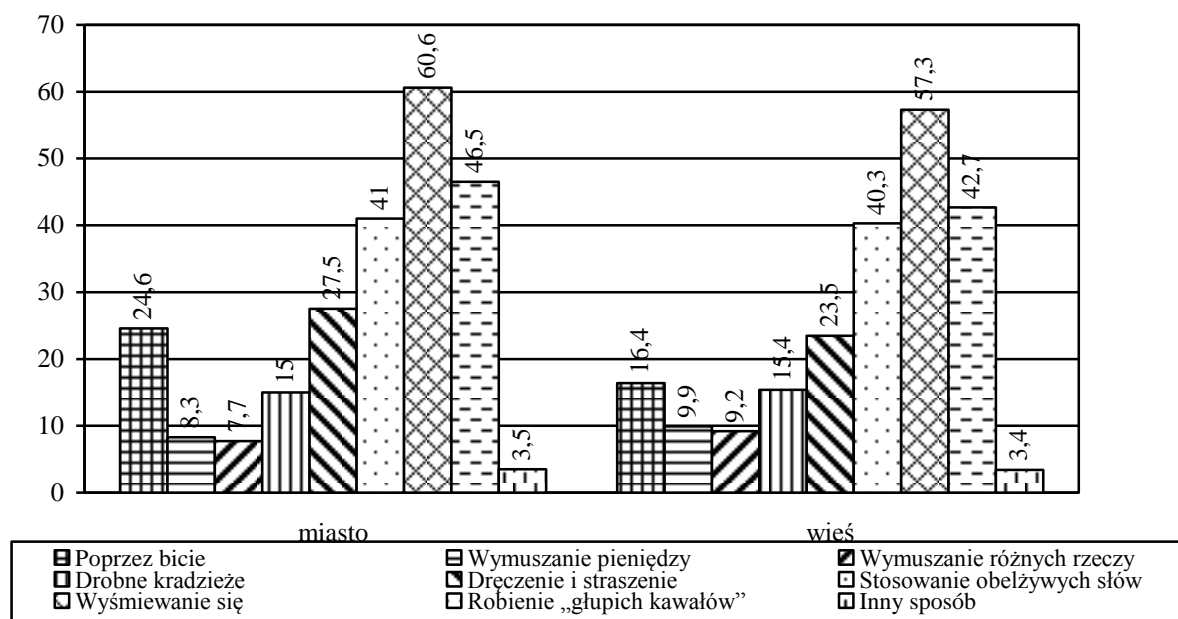
Analiza danych wskazuje, że wśród sposobów mobbingu w szkole, na bicie wskazuje 26,7% osób, których rodzice mają wykształcenie podstawowe, 24,4% uczniów, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe, 20,2% uczniów, których rodzice mają wykształcenie wyższe i 19,0% uczniów, których rodzice mają wykształcenie średnie. Na

wymuszanie pieniędzy wskazuje 12,6% uczniów, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe, 10,7% osób, których rodzice mają wykształcenie podstawowe, 8,3% uczniów, których rodzice mają wykształcenie średnie, 7,6% uczniów, których rodzice mają wykształcenie wyższe. O wymuszaniu różnych rzeczy, mówi 9,3% osób, których rodzice mają wykształcenie podstawowe, 8,9% uczniów, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe, 8,3% uczniów, których rodzice mają wykształcenie średnie, 7,6% uczniów, których rodzice mają wykształcenie wyższe. O drobnych kradzieżach mówi 19,3% uczniów, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe, 16,2% uczniów, których rodzice mają wykształcenie średnie, 13,9% uczniów, których rodzice mają wykształcenie wyższe, 8,0% osób, których rodzice mają wykształcenie podstawowe. Ponadto respondenci wskazują na dręczenie i straszenie, o czym mówi 31,1% uczniów, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe, 26,2% uczniów, których rodzice mają wykształcenie wyższe, 23,7% uczniów, których rodzice mają wykształcenie średnie, 21,3% osób, których rodzice mają wykształcenie podstawowe. Także uczniowie mówią o stosowaniu obelżywych słów, na co wskazuje 42,7% uczniów, których rodzice mają wykształcenie podstawowe, 42,4% uczniów, których rodzice mają wykształcenie wyższe, 39,5% uczniów, których rodzice mają wykształcenie średnie, 39,3% osób, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe. O wyśmiewaniu się mówi 65,3% uczniów, których rodzice mają wykształcenie podstawowe, 59,9% uczniów, których rodzice mają wykształcenie wyższe, 58,5% osób, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe, 57,3% uczniów, których rodzice mają wykształcenie średnie. Poza tym respondenci mówią o robieniu „głupich kawałów”, na co wskazuje 46,7% uczniów, których rodzice mają wykształcenie podstawowe, 46,2% uczniów, których rodzice mają wykształcenie średnie, 50,8% uczniów, których rodzice mają wykształcenie wyższe, 39,3% osób, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe. O innych sposobach mówi 5,3% uczniów, których rodzice mają wykształcenie podstawowe, 4,3% uczniów, których rodzice mają wykształcenie wyższe, 3,0% osób, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe, 2,4% uczniów, których rodzice mają wykształcenie średnie. Nie dokonano analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

Na koniec przedstawiona zostanie zależność między sposobami mobbingu w szkole, a miejscem zamieszkania respondentów. Ilustruje to wykres 2.37.

Wykres 2.37

Sposoby mobbingu w szkole, a miejscem zamieszkania respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

Analiza danych wskazuje, że wśród sposobów mobbingu w szkole występuje bicie, na co wskazuje 24,6% osób, uczniów mieszkających w mieście i 16,4% uczniów mieszkających na wsi. Na wymuszanie pieniędzy wskazuje 9,9% uczniów mieszkających na wsi i 8,3% uczniów mieszkających w mieście. O wymuszaniu różnych rzeczy mówi 9,2% uczniów mieszkających na wsi i 7,7% uczniów mieszkających w mieście. O drobnych kradzieżach mówi 15,4% uczniów mieszkających na wsi i 15,0% uczniów mieszkających w mieście. Na dręczenie i straszenie wskazuje 27,5% osób, uczniów mieszkających w mieście i 23,5% uczniów mieszkających na wsi. Także uczniowie mówią o stosowaniu obelżywych słów, na co wskazuje 41,0% osób, uczniów mieszkających w mieście i 40,3% uczniów mieszkających na wsi. O wyśmiewaniu się mówi 60,6% osób, uczniów mieszkających w mieście, 57,3% uczniów mieszkających na wsi. O robieniu „głupich kawałów” mówi 46,5% osób, uczniów mieszkających w mieście, 42,7% uczniów mieszkających na wsi. O innych sposobach mówi 3,5% uczniów mieszkających w mieście i 3,4% uczniów mieszkających na wsi. Nie dokonano analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

2.2. Poczucie bezpieczeństwa w szkole i poza nią w opiniach badanych uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych Miasta Rzeszowa

Druga grupa pytań związana jest z tym, jak kształtuje się poczucie bezpieczeństwa uczniów w szkole i poza nią. Na początek zapytano respondentów o to, czy w szkole czują się bezpiecznie. Rozkład odpowiedzi na to pytanie przedstawia tabela 2.7 i wykres 2.38.

Tabela 2.7

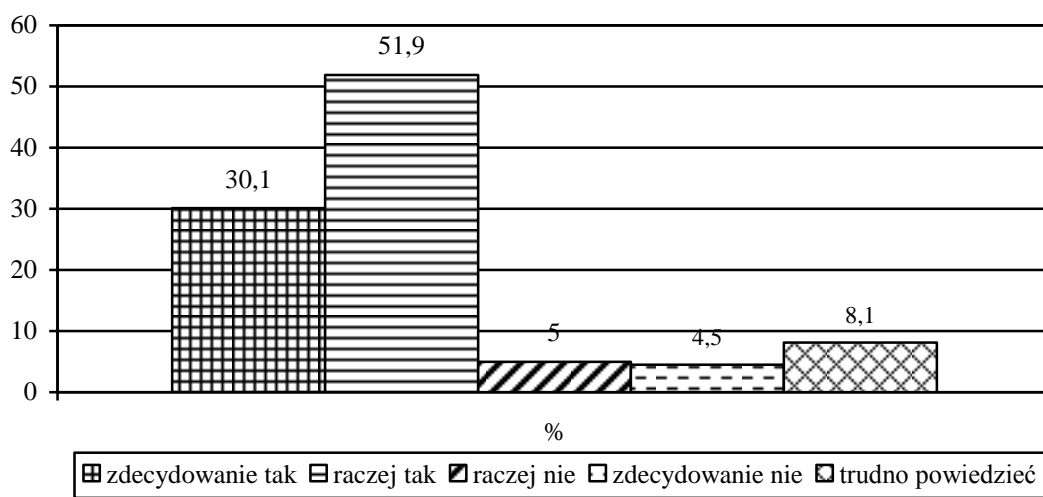
Poczucie bezpieczeństwa w szkole

Wyszczególnienie	Liczba	%
Zdecydowanie tak	233	30,1
Raczej tak	402	51,9
Raczej nie	39	5,0
Zdecydowanie nie	35	4,5
Trudno powiedzieć	63	8,1
Brak odpowiedzi	2	0,3
Razem	774	100,0

Źródło: obliczenia własne

Wykres 2.38

Poczucie bezpieczeństwa w szkole (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

Z zaprezentowanych danych wynika, że bezpiecznie i bardzo bezpiecznie czuje się 82,0% badanych, mało bezpiecznie i niebezpiecznie czuje się 9,5% badanych, natomiast nie ma zdania 8,1% badanych. Jak widać zatem, szkoła jest miejscem, w którym uczniowie czują

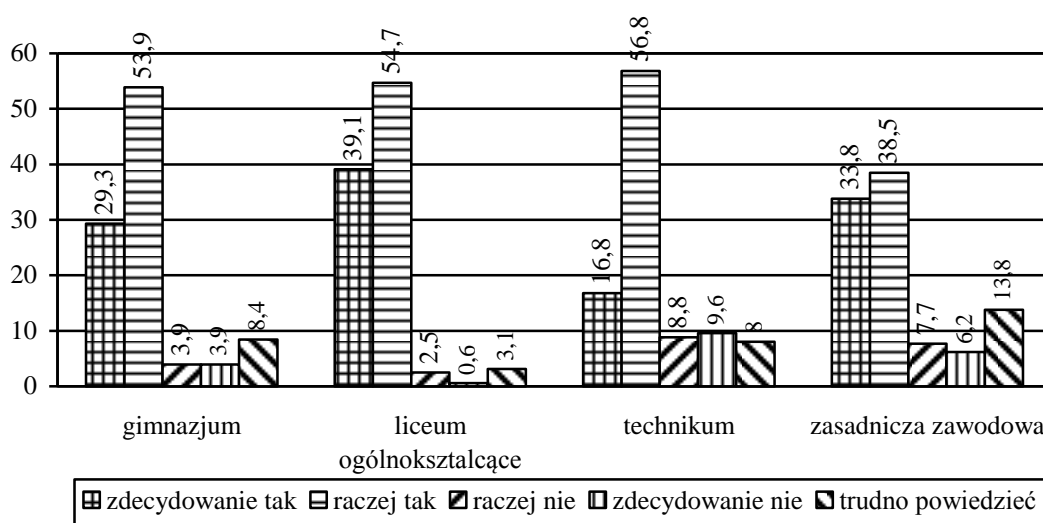
się bezpiecznie, a nawet bardzo bezpiecznie, nie mniej jednak istnieje margines zachowań, które powodują to, że dla części uczniów samo przyjscie do szkoły może być traumatyczne.

Aby dowiedzieć się, jak kształtuje się poczucie bezpieczeństwa w szkole, a także jaki jest ich związek ze zmiennymi niezależnymi, porównano je. Ilustrują to wykresy.

Na początek przedstawiona zostanie współzależność, między poczuciem bezpieczeństwa w szkole, z rodzajem szkoły, w której uczą się respondenci. Ilustruje to wykres 2.39.

Wykres 2.39

Poczucie bezpieczeństwa w szkole, w zależności od rodzaju szkoły (w %) (bez braków odpowiedzi)

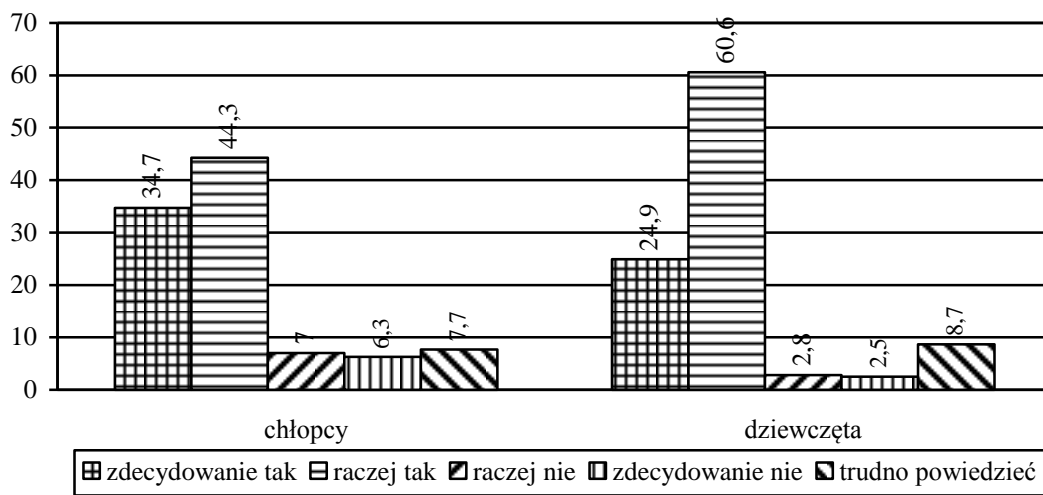
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że najbardziej bezpiecznie w szkole czują się (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) uczniowie liceów ogólnokształcących – 93,8%, gimnazjum – 83,2%, techników – 73,6%, zasadniczych szkół zawodowych – 72,3%. Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 50,033008$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to z jakich szkół są respondenci, ich poczucie bezpieczeństwa w szkole jest na podobnym poziomie.

Następnie przedstawiona zostanie współzależność, między poczuciem bezpieczeństwa w szkole, a płcią respondentów. Ilustruje to wykres 2.40.

Wykres 2.40

Poczucie bezpieczeństwa w szkole, w zależności od płci respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

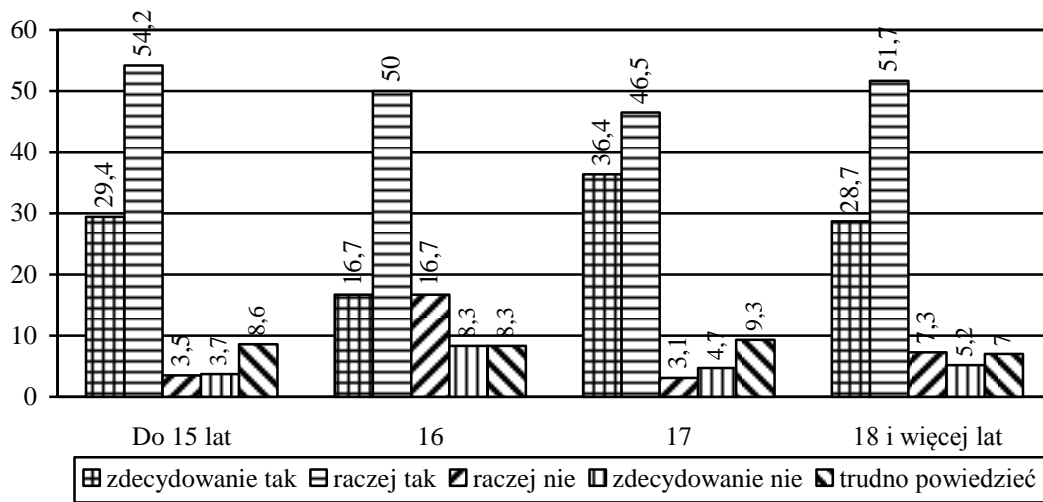
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że chłopcy czują się rzadziej bezpiecznie w szkole – 79,0% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), niż dziewczęta – 85,5% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=28,882186$, wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 4 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że istnieje duże prawdopodobieństwo, że bez względu na płeć, uczniowie w podobnym zakresie czują się bezpiecznie w swej szkole.

W następnej kolejności przedstawiona zostanie współzależność, między poczuciem bezpieczeństwa w szkole, a wiekiem respondentów. Ilustruje to wykres 2.41.

Wykres 2.41

Poczucie bezpieczeństwa w szkole, w zależności od wieku respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

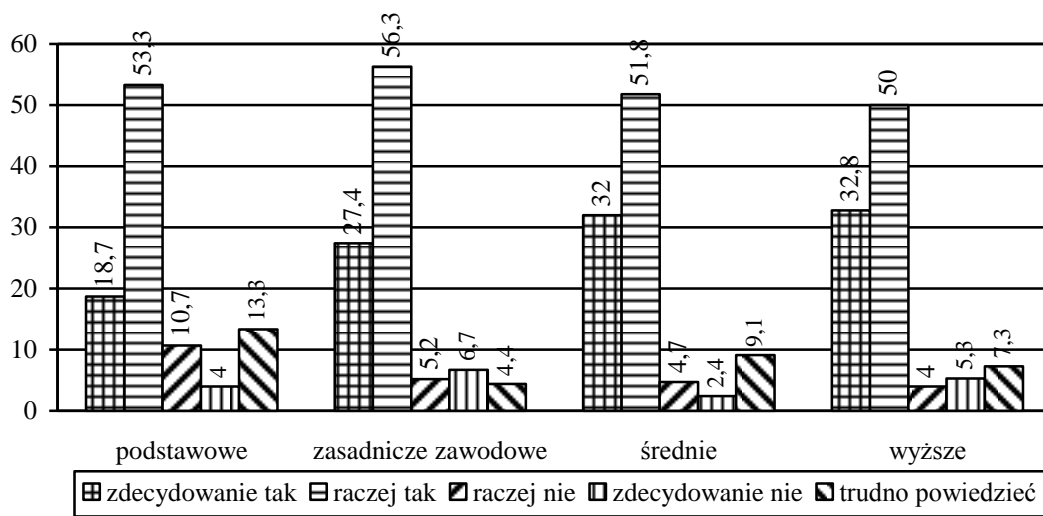
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że osoby młodsze do 15 roku życia – 83,6% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) i w wieku 16 lat – 66,7% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), a więc uczniowie gimnazjów, w stosunku do osób starszych 17 lat – 82,9% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), oraz 18 i więcej lat – 80,4% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), a więc uczniowie szkół ponadgimnazjalnych, częściej czują się bezpiecznie w szkole. Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 14,621427$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to więc, że bez względu na to, ile lat mają respondenci, ich poczucie bezpieczeństwa w szkole jest na podobnym poziomie.

Przestawiona zostanie także współzależność, między poczuciem bezpieczeństwa w szkole, z wykształceniem „głowy rodziny”. Ilustruje to wykres 2.42.

Wykres 2.42

Poczucie bezpieczeństwa w szkole, w zależności od wykształcenia „głowy rodziny” (w %) (bez braków odpowiedzi)

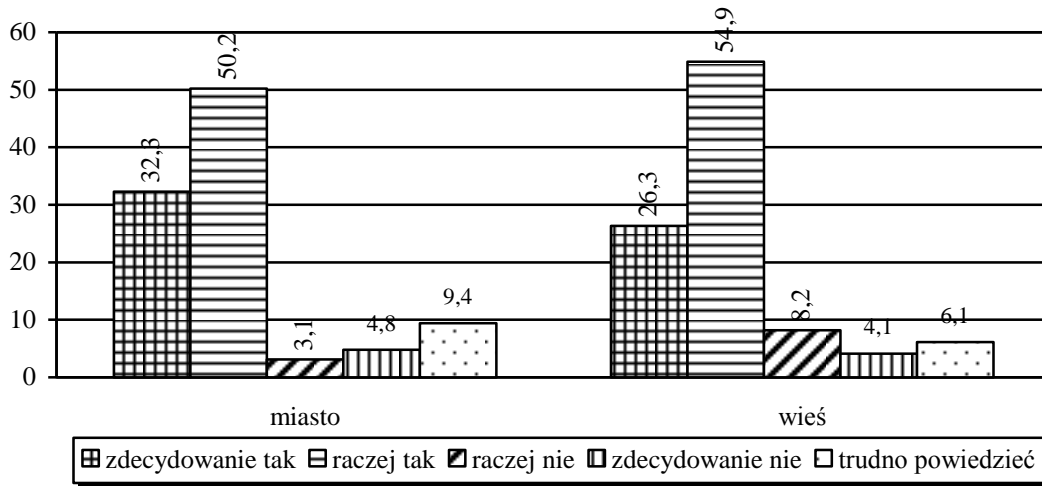
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że uczniowie, których rodzice mają wykształcenie podstawowe – 72,0% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) i zasadnicze zawodowe – 83,7% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) rzadziej czują się bezpiecznie w szkole, niż uczniowie, których rodzice mają wykształcenie średnie – 83,8% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) i wyższe – 82,8% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=16,40301$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że wykształcenie „głowy rodziny” respondentów, nie wpływa w znaczący sposób na poczucie bezpieczeństwa w szkole.

Na koniec przedstawiona zostanie współzależność między poczuciem bezpieczeństwa w szkole, a miejscem zamieszkania respondentów. Ilustruje to wykres 2.43.

Wykres 2.43

Poczucie bezpieczeństwa w szkole, a miejsce zamieszkania respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że uczniowie mieszkający w mieście czują się bezpiecznie w szkole – 82,5% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), podobnie jak osoby mieszkający na wsi – 81,2% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 14,763113$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 4 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że istnieje duże prawdopodobieństwo, że bez względu na to gdzie mieszkają respondenci, w podobnym zakresie czują się bezpiecznie w swej szkole.

Kolejne pytanie dotyczyło tego, czy respondenci znają osobiście osoby ze swej szkoły, które nadużywają przemocy wobec innych. Rozkład odpowiedzi na to pytanie przedstawia tabela 2.8 i wykres 2.44.

Tabela 2.8

Znajomość przez respondentów osób ze swej szkoły, które nadużywają przemocy wobec innych w szkole

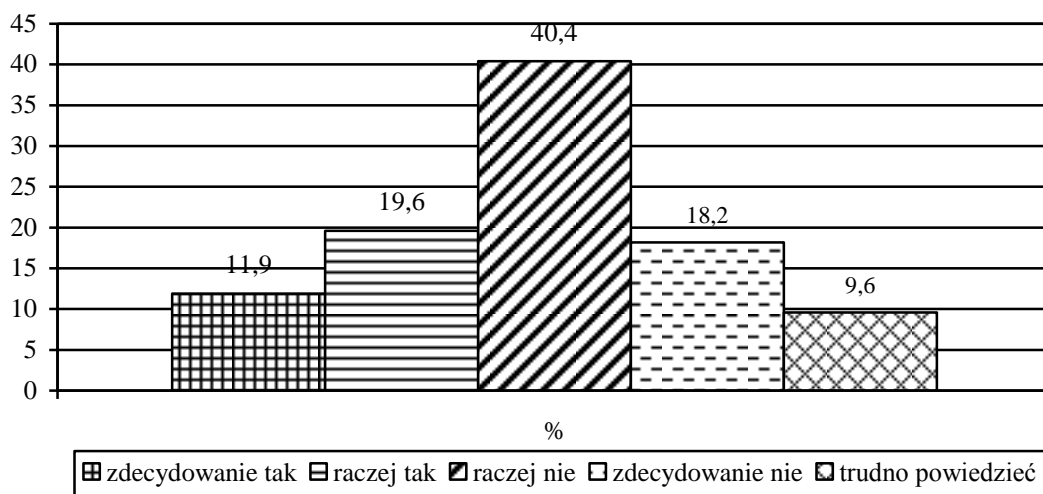
Wyszczególnienie	Liczba	%
Zdecydowanie tak	92	11,9
Raczej tak	152	19,6
Raczej nie	313	40,4
Zdecydowanie nie	141	18,2
Trudno powiedzieć	74	9,6

Brak odpowiedzi	2	0,3
Razem	774	100,0

Źródło: obliczenia własne

Wykres 2.44

Znajomość przez respondentów osób ze swej szkoły, które nadużywają przemocy wobec innych w szkole (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

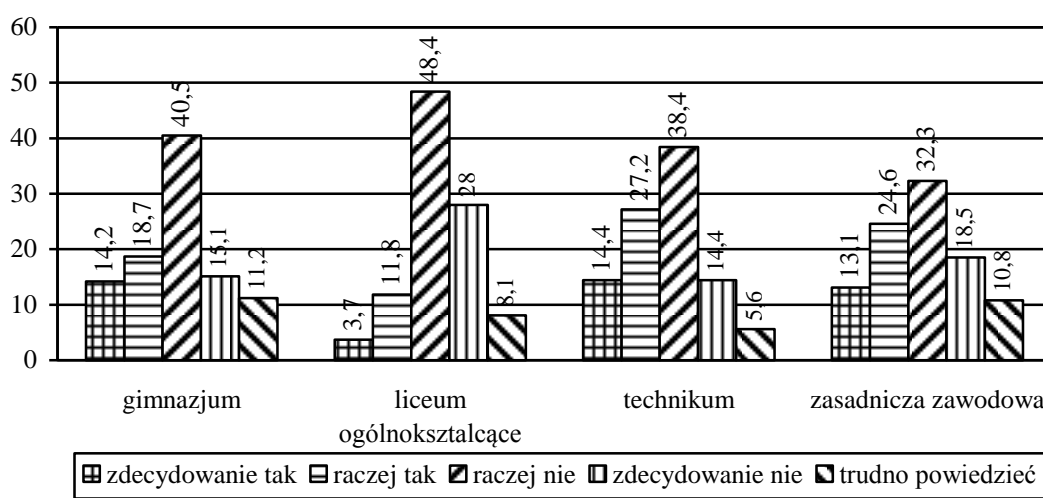
Zaprezentowane dane ukazują, jak kształtuje się znajomość przez respondentów osób ze swej szkoły, które nadużywają przemocy wobec innych w szkole. Widać więc, że zdecydowanie zna i raczej zna takie osoby 31,5% badanych, a nie zna takich osób 58,6% badanych (łącznie zdecydowanie i raczej nie). Nie ma tutaj zdania 9,6% badanych. Jednak fakt, że aż jedna trzecia respondentów przyznaje się do tego, że zna takie osoby musi i niepokoić. Uczniowie wiedzą, kto stosuje przemoc i pozostawiają tę wiedzę dla siebie. Można przypuszczać, że nawet jeśli podziela się swą wiedzą z nauczycielami czy rodzicami, to z tego nic nie będzie wynikać, ponieważ szkołom brakuje zinstytucjonalizowanych procedur zachowania się władz szkolnych w sytuacji otrzymania informacji o osobach stosujących przemoc, co nie tylko negatywnie oddziałuje na właściwe współzycie uczniów między sobą, ale także nie wpływa zbyt dobrze na pracę pedagogiczną nauczycieli. Należy także zaznaczyć, że liczba uczniów, którzy mają wiedzę o znajomości osób ze szkoły, które stosują przemoc wobec innych, nie jest w żadnym stopniu rekompensowana liczbą uczniów, którzy nie mają takiej wiedzy, a których jest ponad połowa wśród badanych.

Aby dowiedzieć się, jak kształtuje się liczba uczniów, która zna osoby ze swej szkoły, które nadużywają przemocy wobec innych w szkole, a także jaki jest ich związek ze zmiennymi niezależnymi, porównano je. Ilustrują to wykresy.

Na początek przedstawiona zostanie współzależność, między znajomością przez respondentów osób ze swej szkoły, które nadużywają przemocy wobec innych w szkole, a rodzajem szkoły, w której uczą się respondenci. Ilustruje to wykres 2.45.

Wykres 2.45

Znajomość przez respondentów osób ze swej szkoły, które nadużywają przemocy wobec innych w szkole, w zależności od rodzaju szkoły (w %) (bez braków odpowiedzi)

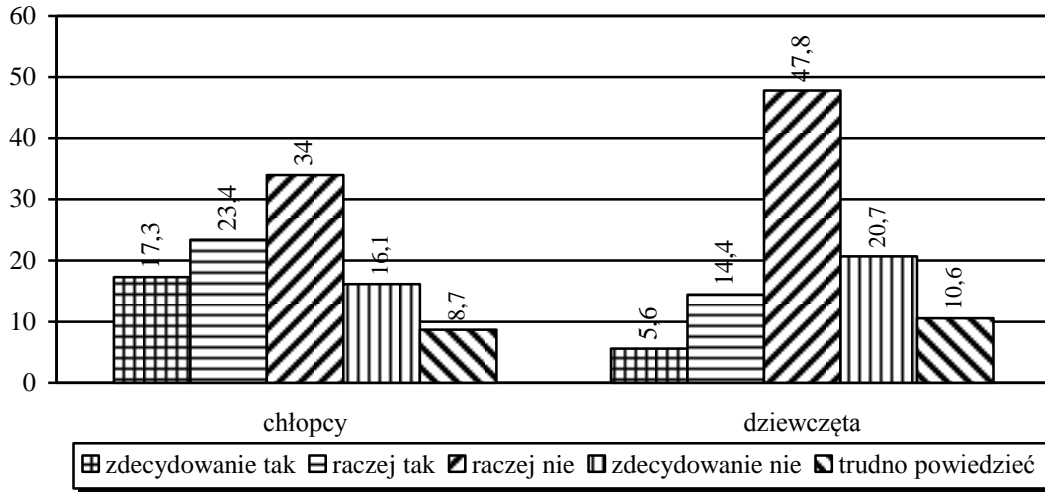
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że najczęściej znają osoby ze swej szkoły, które nadużywają przemocy wobec innych w szkole, uczniowie techników – 41,6% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), zasadniczych szkół zawodowych – 37,7% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), gimnazjum – 32,9% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), a najrzadziej uczniowie liceów ogólnokształcących – 15,5% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 41,625248$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że istnieje duże prawdopodobieństwo, że bez względu na to w jakich szkołach się uczą respondenci, w podobnym zakresie znają osoby ze swej szkoły, które nadużywają przemocy wobec innych w szkole.

Następnie przedstawiona zostanie współzależność, między znajomością przez respondentów osób ze swej szkoły, które nadużywają przemocy wobec innych w szkole, a płcią respondentów. Ilustruje to wykres 2.46.

Wykres 2.46

Znajomość przez respondentów osób ze swej szkoły, które nadużywają przemocy wobec innych w szkole, w zależności od płci respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

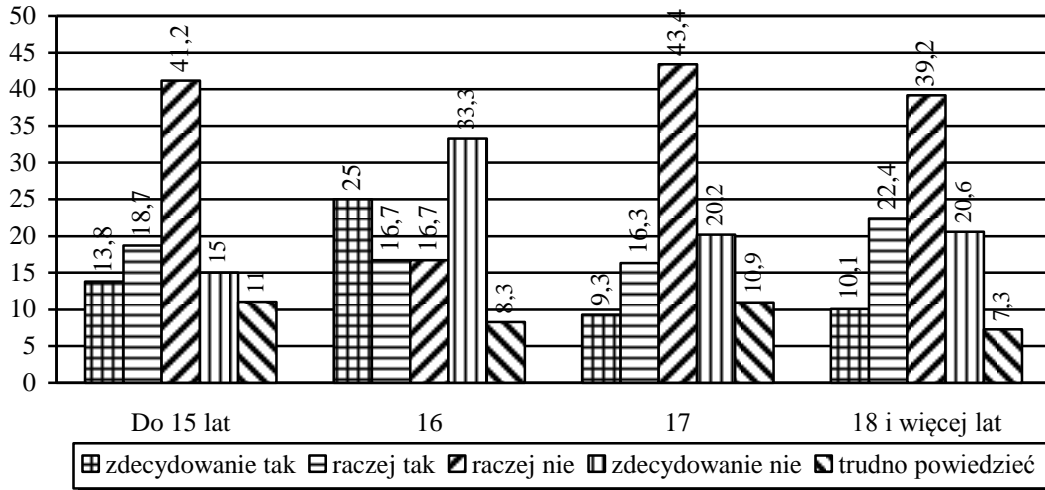
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że chłopcy częściej znają osoby ze swej szkoły, które nadużywają przemocy wobec innych w szkole – 40,7% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), niż dziewczęta – 20,0% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak). Jednak dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=40,56571$, wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 4 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. A zatem bez względu na płeć, wszyscy uczniowie w takim samym stopniu znają osoby ze swej szkoły, które nadużywają przemocy wobec innych w szkole.

W następnej kolejności przedstawiona zostanie współzależność, między znajomością przez respondentów osób ze swej szkoły, które nadużywają przemocy wobec innych w szkole, a wiekiem respondentów. Ilustruje to wykres 2.47.

Wykres 2.47

Znajomość przez respondentów osób ze swej szkoły, które nadużywają przemocy wobec innych w szkole, w zależności od wieku respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

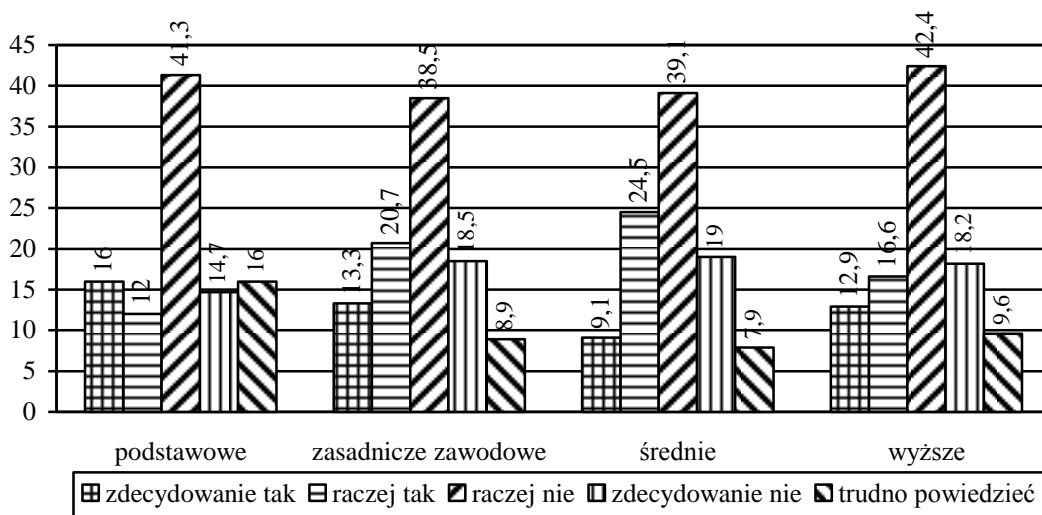
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że osoby młodsze do 15 roku życia – 32,5% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) i w wieku 16 lat – 41,7% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), w stosunku do osób starszych 17 lat – 25,6% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), oraz 18 i więcej lat – 32,5% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), częściej znają osoby ze swej szkoły, nadużywające przemocy wobec innych w szkole. Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 15,535738$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na wiek, wszyscy uczniowie w takim samym stopniu znają osoby ze swej szkoły, które nadużywają przemocy wobec innych w szkole.

Przetawiona zostanie także współzależność, między znajomością przez respondentów osób ze swej szkoły, które nadużywają przemocy wobec innych w szkole, a wykształceniem „głowy rodziny”. Ilustruje to wykres 2.48.

Wykres 2.48

Znajomość przez respondentów osób ze swej szkoły, które nadużywają przemocy wobec innych w szkole, w zależności od wykształcenia „głowy rodziny” (w %) (bez braków odpowiedzi)

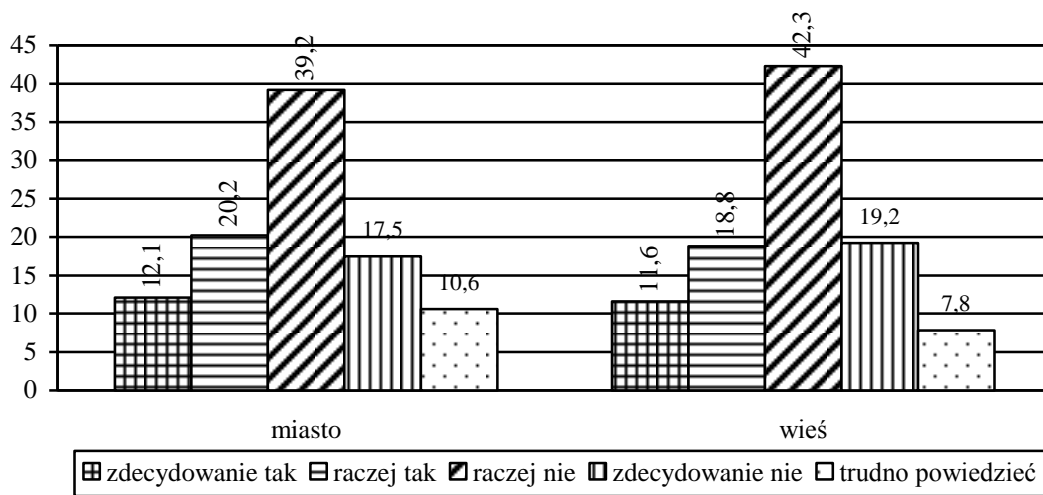
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że uczniowie, których rodzice mają wykształcenie podstawowe – 28,0% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) i zasadnicze zawodowe – 34,0% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), częściej znają osoby ze swej szkoły, nadużywające przemocy wobec innych w szkole, niż uczniowie, których rodzice mają wykształcenie średnie – 33,6% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak) i wyższe – 29,5% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=15,226671$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 12 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu jakie jest wykształcenie „głowy rodziny” respondentów, wszyscy w podobnym stopniu znają osoby ze swej szkoły, które nadużywają przemocy wobec innych w szkole.

Na koniec przedstawiona zostanie współzależność, między znajomością przez respondentów osób ze swej szkoły, które nadużywają przemocy wobec innych w szkole, a miejscem zamieszkania respondentów. Ilustruje to wykres 2.49.

Wykres 2.49

Znajomość przez respondentów osób ze swej szkoły, które nadużywają przemocy wobec innych w szkole, w zależności od miejsca zamieszkania respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że uczniowie mieszkający w mieście częściej znają osoby ze swej szkoły, które nadużywają przemocy wobec innych w szkole – 32,3% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), niż osoby mieszkający na wsi – 30,4% (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak). Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 2,51345559$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 4 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to, gdzie mieszkają respondenci, wszyscy w podobnym stopniu znają osoby ze swej szkoły, które nadużywają przemocy wobec innych w szkole.

Następne pytanie brzmiało, jakie są szczególnie niebezpieczne miejsca w szkole. Wśród odpowiedzi były: a) szkolne toalety, b) szatnia, c) stołówka, d) korytarze, e) klasy szkolne, f) inne miejsca. Rozkład odpowiedzi na to pytanie przedstawia tabela 2.9 i wykres 2.50.

Tabela 2.9

Szczególnie niebezpieczne miejsca w szkole

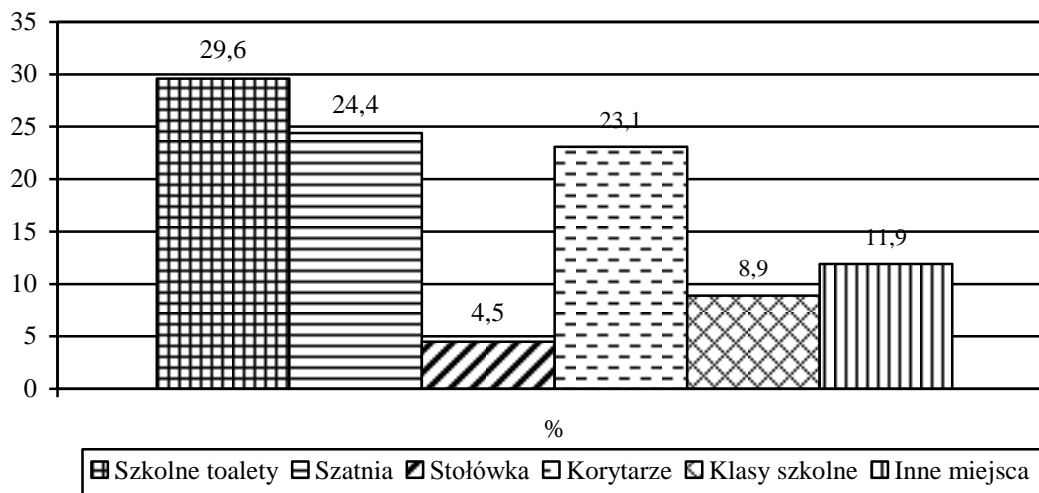
Wyszczególnienie	Liczba	%
Szkolne toalety	229	29,6
Szatnia	189	24,4
Stołówka	35	4,5
Korytarze	179	23,1

Klasy szkolne	69	8,9
Inne miejsca	92	11,9
Brak odpowiedzi	174	22,5

Źródło: obliczenia własne

Wykres 2.50

Szczególnie niebezpieczne miejsca w szkole (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

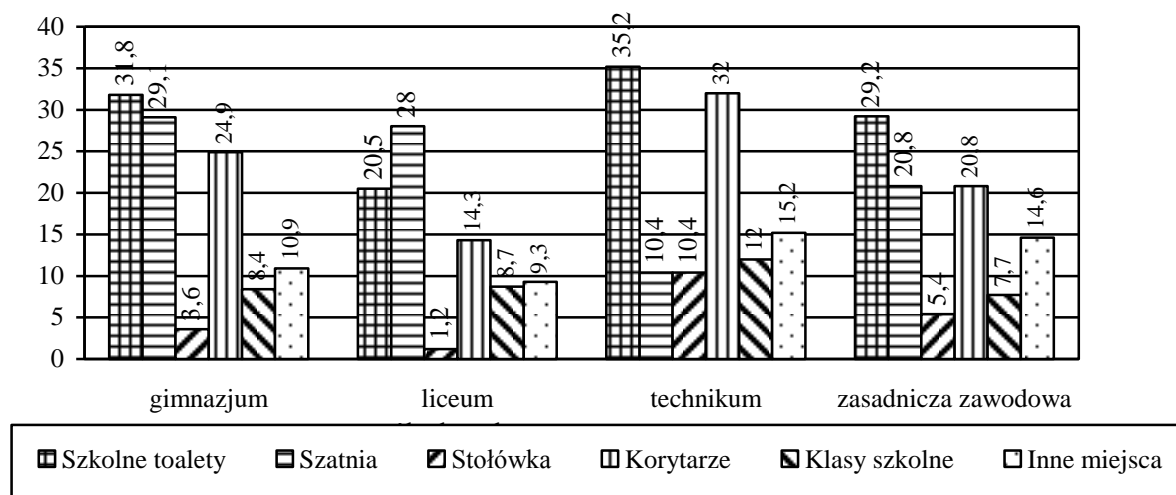
Z uwagi na to, że badani mieli możliwość wyboru większej liczby odpowiedzi, odpowiedzi nie sumują się do 100%. Analiza danych zawartych w tabeli wykazała, że szczególnie niebezpiecznymi miejscami w szkole są toalety, o czym mówi 29,6% badanych, szatnie, na co wskazuje 24,4% badanych, korytarze, na co wskazuje 23,1% badanych oraz inne miejsca, o czym mówi 11,9% badanych wymieniając sklepik szkolny, parking przed szkołą, schody w czasie najdłuższych przerw, palarnię i place przed szkołą, jak również klasy szkolne, na co wskazuje 8,9% badanych, oraz stołówka, na co wskazuje 4,5% badanych. A zatem wynika z tego, że młodzież w szatniach mocuje się z innymi uczniami o dobre miejsce przy okienku, aby jak najszybciej otrzymać swe okrycie i wybiec ze szkoły. Wydaje się, że rozwiązaniem tego problemu byłoby takie układanie planu lekcji, aby w jednym czasie nie spotykali się uczniowie z młodszymi i starszymi klasami. Również niezbyt bezpiecznymi miejscami są toalety szkolne. Jednak w tym przypadku trudno jest zastosować sensowną metodę na przeciwdziałanie zjawiskom przemocy, tym bardziej, że wręcz niemożliwe jest wprowadzenie dyżurów nauczycieli w ubikacjach lub zamontowanie monitoringu.

Aby dowiedzieć się, jakie są szczególnie niebezpieczne miejsca w szkole, a także, jaki jest ich związek ze zmiennymi niezależnymi, porównano te zmienne. Ilustrują to wykresy.

Na początek przedstawiona zostanie współzależność między wiedzą respondentów o szczególnie niebezpiecznych miejscach w szkole, a rodzajem szkoły respondentów. Ilustruje to wykres 2.51.

Wykres 2.51

Szczególnie niebezpieczne miejsca w szkole, a rodzaj szkoły (w %) (bez braków odpowiedzi)

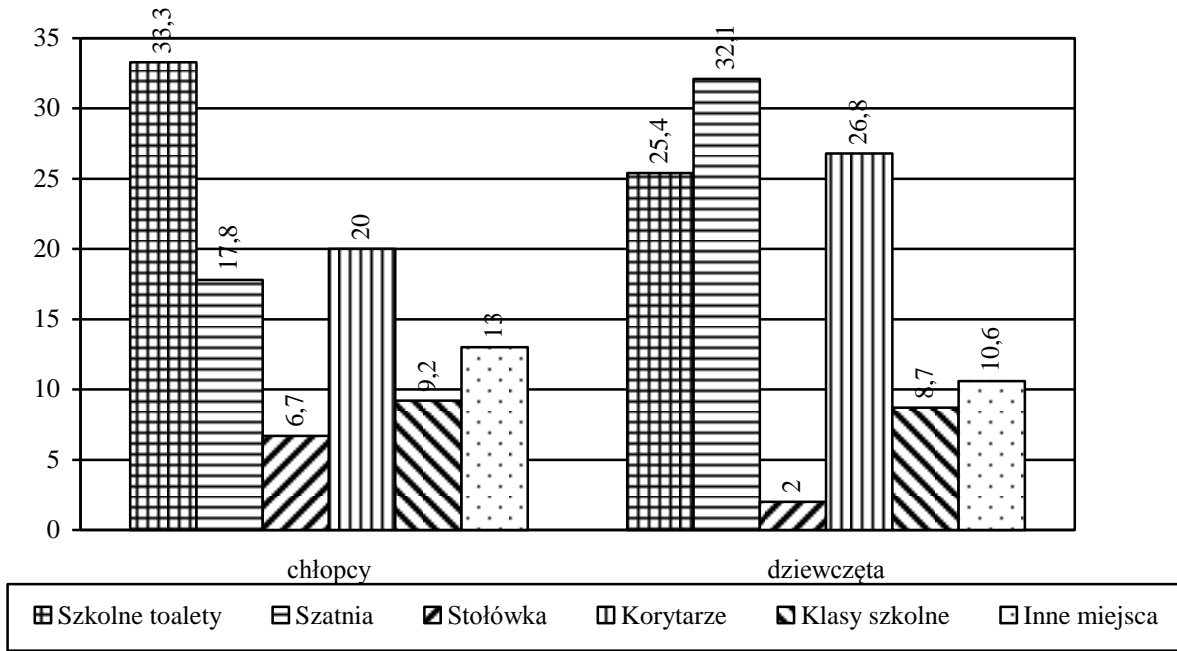
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że do najbardziej niebezpiecznych miejsc w szkole respondenci zaliczają toalety szkolne, o czym mówi 35,2% uczniów techników, 31,8% uczniów gimnazjów, 29,2% uczniów zasadniczych szkół zawodowych, 20,5% uczniów liceów ogólnokształcących. Ponadto szatnie, o czym mówi 29,1% uczniów gimnazjów, 28,0% uczniów liceów ogólnokształcących, 20,8% uczniów zasadniczych szkół zawodowych i 10,4% uczniów techników. Stołówki, o czym mówi 10,4% uczniów techników, 5,4% uczniów zasadniczych szkół zawodowych 3,6% uczniów gimnazjów, 1,2% uczniów liceów ogólnokształcących. Szkolne korytarze, o czym mówi 32,0% uczniów techników, 24,9% uczniów gimnazjów, 20,8% uczniów zasadniczych szkół zawodowych 14,3% uczniów liceów ogólnokształcących. Klasy szkolne, o czym mówi 12,0% uczniów techników, 8,7% uczniów liceów ogólnokształcących 8,4% uczniów gimnazjów, 7,7% uczniów zasadniczych szkół zawodowych. Niebezpieczne są także inne miejsca, o czym mówi 15,2% uczniów techników, 14,6% uczniów zasadniczych szkół zawodowych, 10,9% uczniów gimnazjów oraz 9,3% uczniów liceów ogólnokształcących. Nie dokonano jednak analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

W drugiej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między tym, jakie są szczególnie niebezpieczne miejsca w szkole, a płcią respondentów. Ilustruje to wykres 2.52.

Wykres 2.52

Szczególnie niebezpieczne miejsca w szkole, a płeć respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

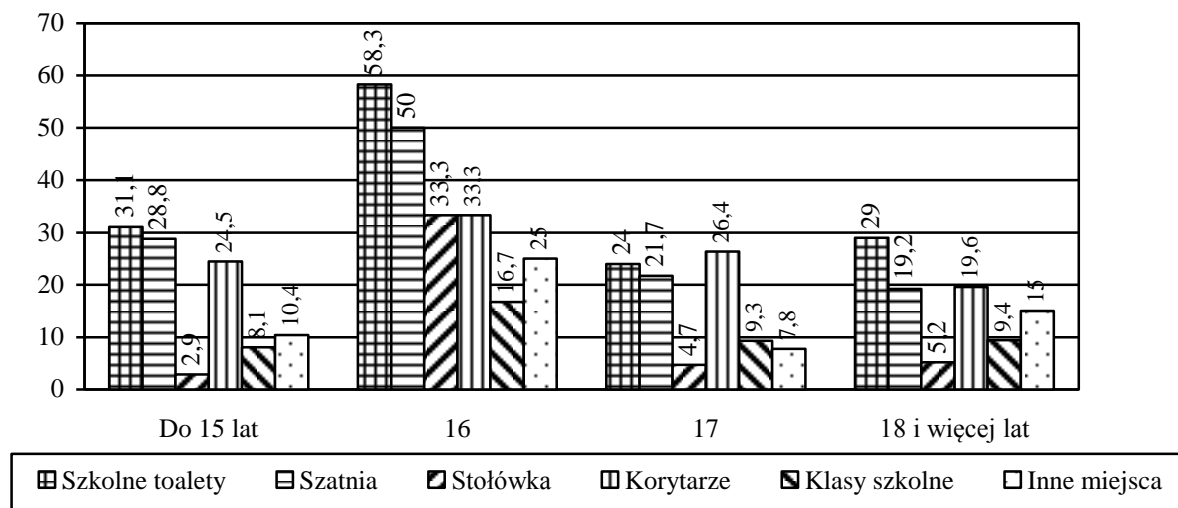
Źródło: opracowanie własne

Analiza danych pokazuje, że do najbardziej niebezpiecznych miejsc w szkole respondenci zaliczają toalety szkolne, o czym mówi 33,3% chłopców i 25,4% dziewcząt. Szatnie, o czym mówi 32,1% dziewcząt i 17,8% chłopców. Ponadto niebezpieczne są stołówki, o czym mówi 6,7% chłopców i 2,0% dziewcząt. Także szkolne korytarze, o czym mówi 26,8% dziewcząt i 20,0% chłopców. Niebezpieczne są szkolne klasy, o czym mówi 9,2% chłopców i 8,7% dziewcząt. Niebezpieczne są też inne miejsca, o czym mówi 13,0% chłopców i 10,6% dziewcząt. Nie dokonano analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

W następnej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między tym, jakie są szczególnie niebezpieczne miejsca w szkole, a wiekiem respondentów. Ilustruje to wykres 2.53.

Wykres 2.53

Szczególnie niebezpieczne miejsca w szkole, a wiek respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

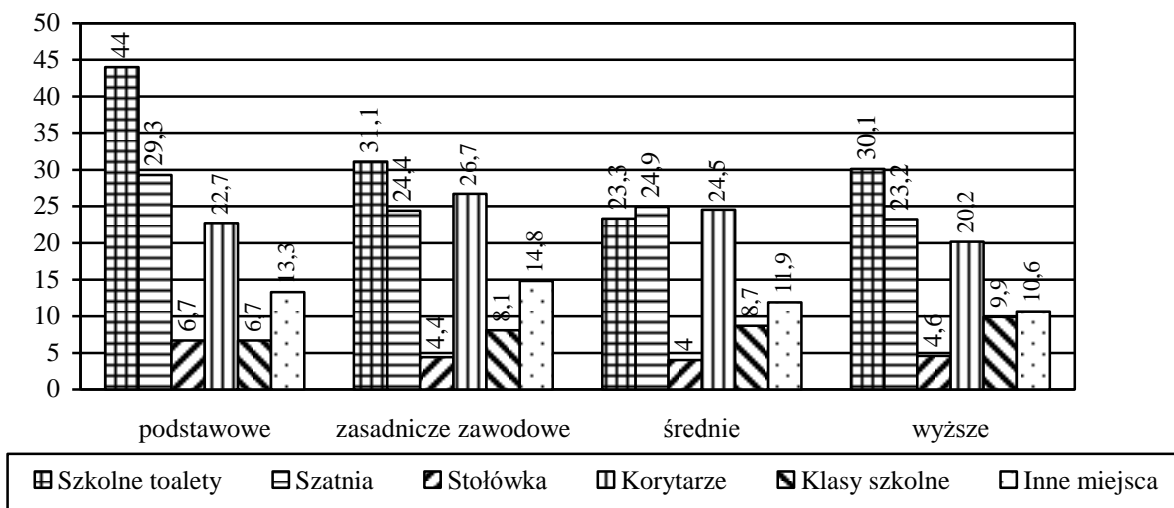
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że do najbardziej niebezpiecznych miejsc w szkole respondenci zaliczają toalety szkolne, dla 58,3% uczniów w wieku w wieku 16 lat, 31,1% uczniów w wieku do 15 lat, 29,0% w wieku 18 i więcej lat, 24,0% w wieku 17 lat. Szatnie, dla 50,0% uczniów w wieku 16 lat, 28,8% w wieku 15 lat, 21,7% w wieku 17 lat i 19,2% w wieku 18 i więcej lat. Stołówki, dla 8,3% uczniów w wieku 33,3% w wieku 16 lat, 5,2% w wieku 18 i więcej lat, 4,7% w wieku 17 lat i 2,9% w wieku do 15 lat. Szkolne korytarze, dla 33,3% uczniów w wieku 16 lat, 26,4% w wieku 17 lat, 24,5% w wieku do 15 lat, 19,6% w wieku 18 i więcej lat. Także niebezpieczne są klasy szkolne, dla 16,7% w wieku 16 lat, 9,4% w wieku 18 i więcej lat, 9,3% w wieku 17 lat, 8,1% uczniów w wieku do 15 lat. Niebezpieczne są inne miejsca, dla 25,0% w wieku 16 lat, 15,0% uczniów w wieku 18 i więcej lat, 10,4% w wieku do 15 lat, 7,8% w wieku 17 lat. Nie dokonano analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

Przestawiona też zostanie zależność między tym, jakie są szczególnie niebezpieczne miejsca w szkole, a wykształceniem „głowy rodziny”. Ilustruje to wykres 2.54.

Wykres 2.54

Szczególnie niebezpieczne miejsca w szkole, a wykształcenie „głowy rodziny” (w %) (bez braków odpowiedzi)

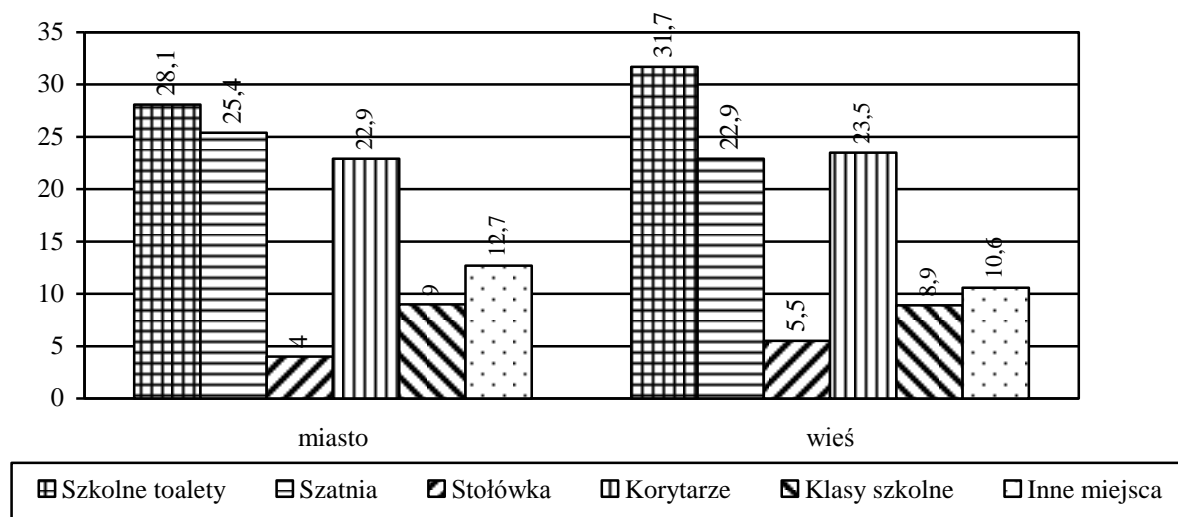
Źródło: opracowanie własne

Analiza danych pokazuje, że do najbardziej niebezpiecznych miejsc w szkole respondenci zaliczają toalety szkolne, o czym mówią uczniowie, których rodzice mają wykształcenie podstawowe (44,0%), zasadnicze zawodowe (31,1%), wyższe (30,1%) i średnie (23,3%). Szatnie, o czym mówią uczniowie, których rodzice mają wykształcenie podstawowe (29,3%), średnie (24,9%), zasadnicze zawodowe (24,4%), wyższe (23,2%). Stołówki, o czym mówią uczniowie, których rodzice mają wykształcenie podstawowe (6,7%), wyższe (4,6%), zasadnicze zawodowe (4,4%), wykształcenie średnie (4,0%). Szkolne korytarze, o czym mówią uczniowie, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (26,7%), średnie (24,5%), podstawowe (22,7%), wyższe (20,2%). Klasy szkolne, o czym mówią uczniowie, których rodzice mają wykształcenie wyższe (9,9%), średnie (8,7%), zasadnicze zawodowe (8,1%), podstawowe (6,7%). Niebezpieczne są inne miejsca, o czym mówią uczniowie, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (14,8%), podstawowe (13,3%), średnie (11,9%), wyższe (10,6%). Nie dokonano analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

Przestawiona też zostanie zależność między tym, jakie są szczególnie niebezpieczne miejsca w szkole, a miejscem zamieszkania. Ilustruje to wykres 2.55.

Wykres 2.55

Szczególnie niebezpieczne miejsca w szkole, a miejsce zamieszkania (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

Analiza danych pokazuje, że do najbardziej niebezpiecznych miejsc w szkole respondenci zaliczają toalety szkolne, o czym mówią uczniowie mieszkający na wsi (31,7%), w mieście (28,1%). Szatnie, o czym mówią uczniowie mieszkający w mieście (25,4%) i na wsi (22,9%). Stołówki, o czym mówią uczniowie mieszkający na wsi (5,5%), w mieście (4,0%). Szkolne korytarze, o czym mówią uczniowie mieszkający na wsi (23,5%), w mieście (22,9%). Klasy szkolne, o czym mówią uczniowie mieszkający w mieście (9,0%), na wsi (8,9%). Inne miejsca, o czym mówią uczniowie mieszkający w mieście (12,7%), na wsi (10,6%). Nie dokonano analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

Zadano także pytanie, jakie są szczególnie niebezpieczne miejsca poza budynkiem szkoły. Rozkład odpowiedzi na to pytanie przedstawia tabela 2.10 i wykres 2.56.

Tabela 2.10

Szczególnie niebezpieczne miejsca poza budynkiem szkoły

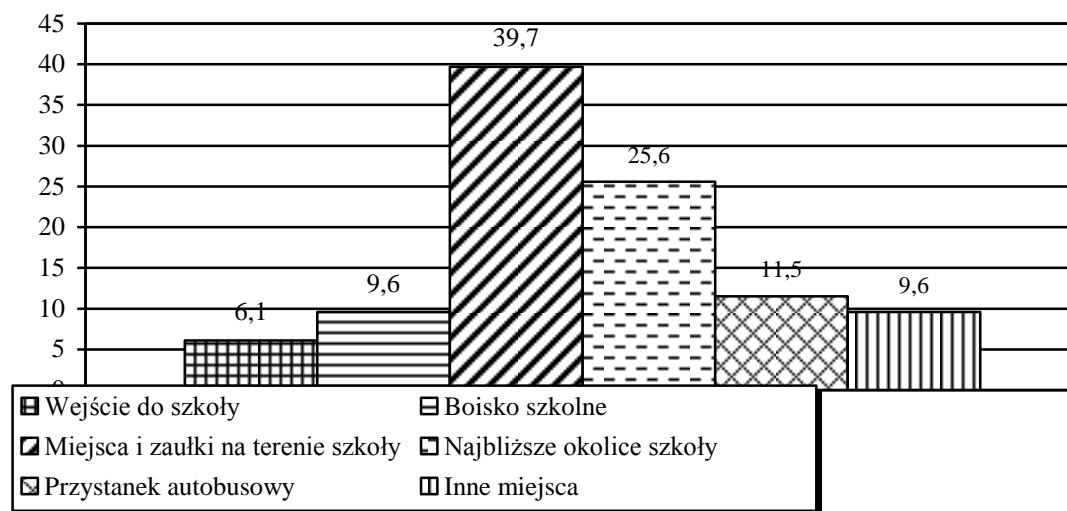
Wyszczególnienie	Liczba	%
Wejście do szkoły	47	6,1
Boisko szkolne	74	9,6
Miejsca i zaułki na terenie szkoły	307	39,7
Najbliższe okolice szkoły	198	25,6
Przystanek autobusowy	89	11,5

Inne miejsca	74	9,6
Brak odpowiedzi	156	20,2

Źródło: obliczenia własne

Wykres 2.56

Szczególnie niebezpieczne miejsca poza budynkiem szkoły (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

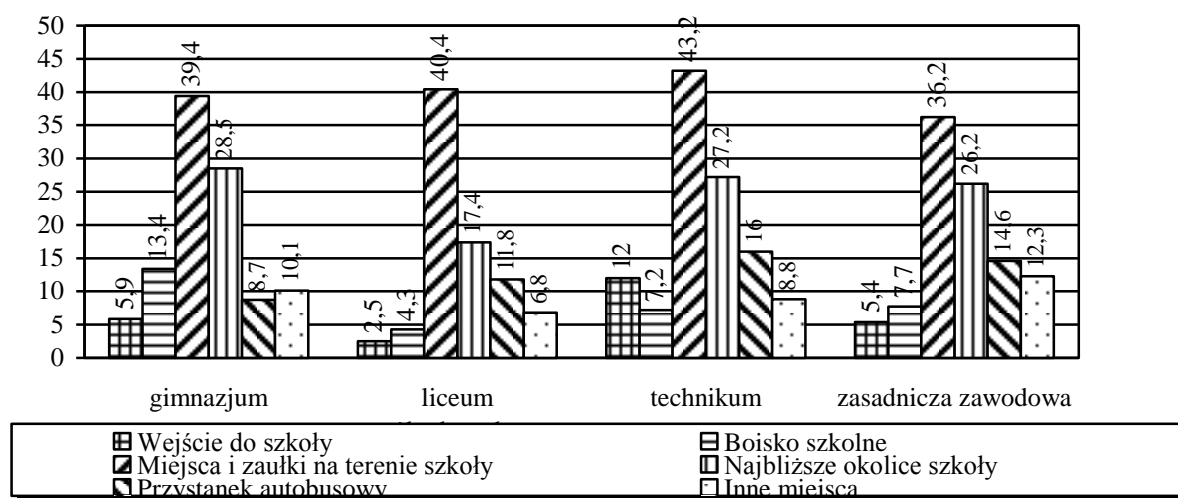
Z uwagi na to, że badani mieli możliwość wyboru większej liczby odpowiedzi, odpowiedzi nie sumują się do 100%. Analiza danych zawartych w tabeli wykazała, że szczególnie niebezpiecznymi miejscami poza budynkiem szkoły są miejsca i zaułki na terenie szkoły (garaże, wiaty, budynki gospodarcze, itp.), na co wskazuje 39,7% badanych, najbliższe okolice szkoły, o czym mówi 25,6% badanych, przystanek autobusowy, o czym mówi 11,5% badanych, boisko szkolne, o czym mówi 9,6% badanych, inne miejsca, o czym mówi 9,6% badanych wymieniając przejścia i tunele między budynkami, mroczne zaułki, ciemne uliczki, parki, opuszczone magazyny, blokowiska, miejsca gdzie zbierają się „ciemne typy” i zaczepiają uczniów oraz wejście do szkoły, na co wskazuje 6,1% badanych. Wynika z tego, że dla młodzieży najbardziej niebezpiecznymi miejscami poza budynkiem szkoły są różnego rodzaju miejsca i zaułki na terenie szkoły, takie jak garaże, wiaty, budynki gospodarcze oraz inne miejsca, w których można się ukryć, odizolować. Niezbyt bezpiecznymi są także najbliższe okolice szkoły, a więc otoczenie szkoły. Jeśli szkoła nie zadba zatem o swe otoczenie, to uczniowie będą narażeni na zaczepki, ataki, pobicia, itp. Wśród miejsc niebezpiecznych wymienić należy także przystanki autobusowe, które mogą być miejscem zaczepek i bójek, tym bardziej, że są one wyłączone spod kontroli nauczycieli.

Aby dowiedzieć się, jakie są szczególnie niebezpieczne miejsca poza budynkiem szkoły, a także, jaki jest ich związek ze zmiennymi niezależnymi, porównano te zmienne. Ilustrują to wykresy.

Na początek przedstawiona zostanie współzależność między wiedzą respondentów o szczególnie niebezpieczne miejsca poza budynkiem szkoły, a rodzajem szkoły respondentów. Ilustruje to wykres 2.57.

Wykres 2.57

Szczególnie niebezpieczne miejsca poza budynkiem szkoły, a rodzaj szkoły (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

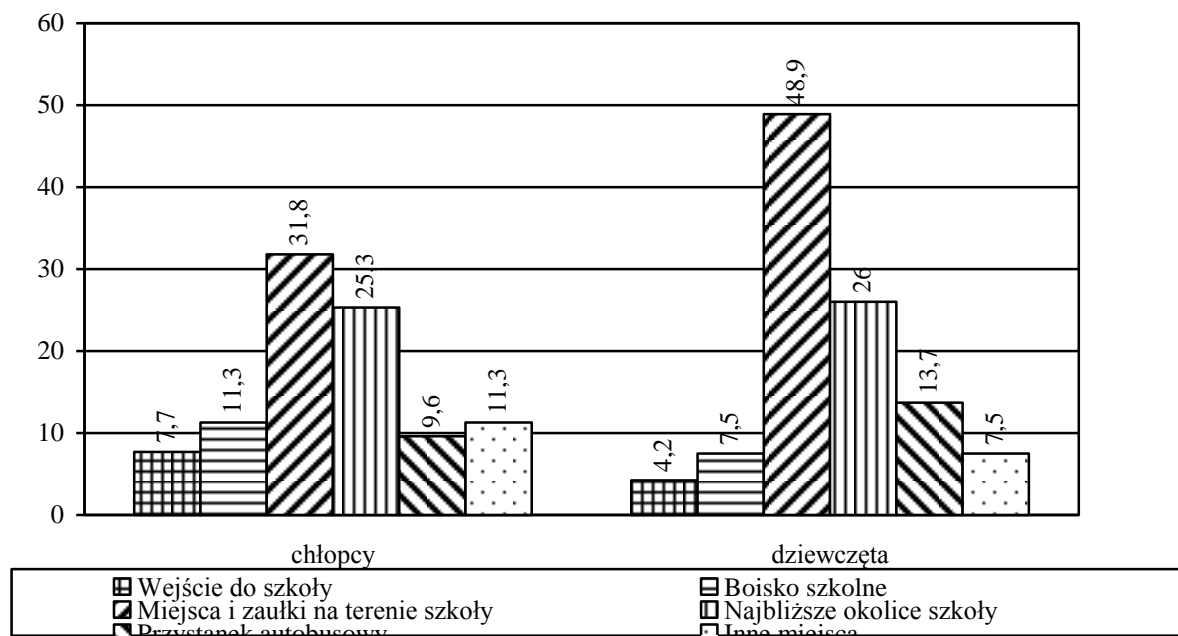
Analiza danych zaprezentowanych w niniejszej tabeli wykazała, że przemoc w szkole potępia 53,6% badanych (łącznie zdecydowanie tak i raczej tak), jest ono obojętne dla 15,9% badanych, nie ma zdania na ten temat 12,0% badanych, 11,1% badanych uważa, że to zjawisko nie występuje w ich szkole, a nie potępia tego zjawiska 5,9% badanych (łącznie zdecydowanie nie i raczej nie). Jak widać z tych analiz, dla około 54% respondentów przemoc jest czymś, co należy potępić. Zaledwie co dwudziesty badany nie potępia tego zjawiska, a dla pozostałych jest to zjawisko na tyle nieistotne, że albo uważają, że ono nie istnieje, albo nie mają zdania na ten temat, albo podchodzą do niego obojętnie.

Nie dokonano jednak analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

W drugiej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między tym, jakie są szczególnie niebezpieczne miejsca poza budynkiem szkoły, a płcią respondentów. Ilustruje to wykres 2.58.

Wykres 2.58

Szczególnie niebezpieczne miejsca poza budynkiem szkoły, a płeć respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

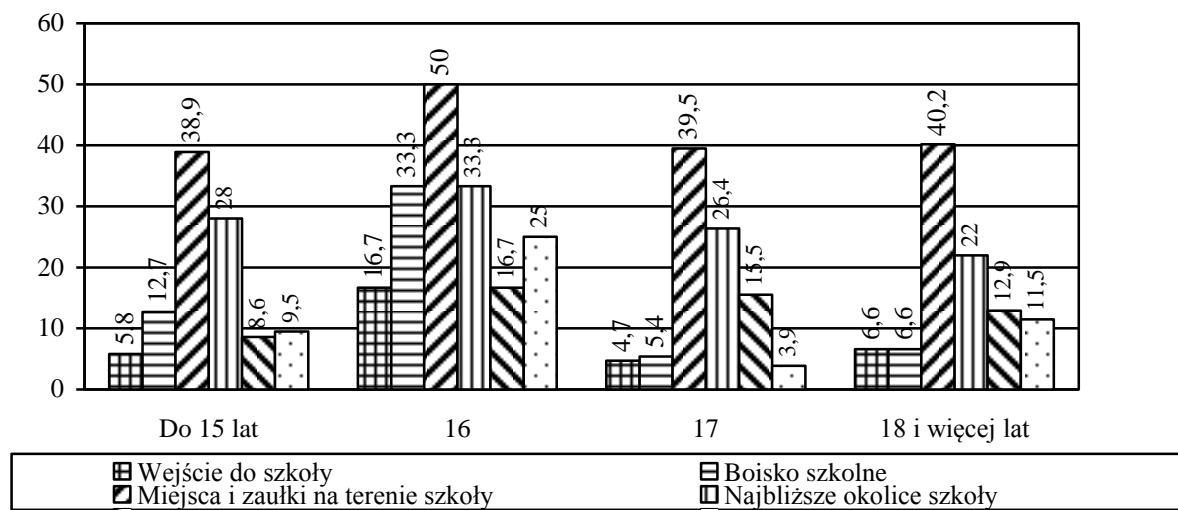
Źródło: opracowanie własne

Analiza danych pokazuje, że do najbardziej niebezpiecznych miejsc poza budynkiem szkoły respondenci zaliczają wejście do szkoły, o czym mówi 7,7% chłopców i 4,2% dziewcząt. Boisko szkolne, o czym mówi 11,3% chłopców i 7,5% dziewcząt. Miejsca i zaułki na terenie szkoły, o czym mówi 48,9% dziewcząt i 31,8% chłopców. Najbliższe okolice szkoły, o czym mówi 26,0% dziewcząt i 25,3% chłopców. Przystanek autobusowy, o czym mówi 13,7% dziewcząt i 9,6% chłopców. Niebezpieczne są też inne miejsca, o czym mówi 11,3% chłopców i 7,5% dziewcząt. Nie dokonano analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

W następnej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między tym, jakie są szczególnie niebezpieczne miejsca poza budynkiem szkoły, a wiekiem respondentów. Ilustruje to wykres 2.59.

Wykres 2.59

Szczególnie niebezpieczne miejsca poza budynkiem szkoły, a wiek respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

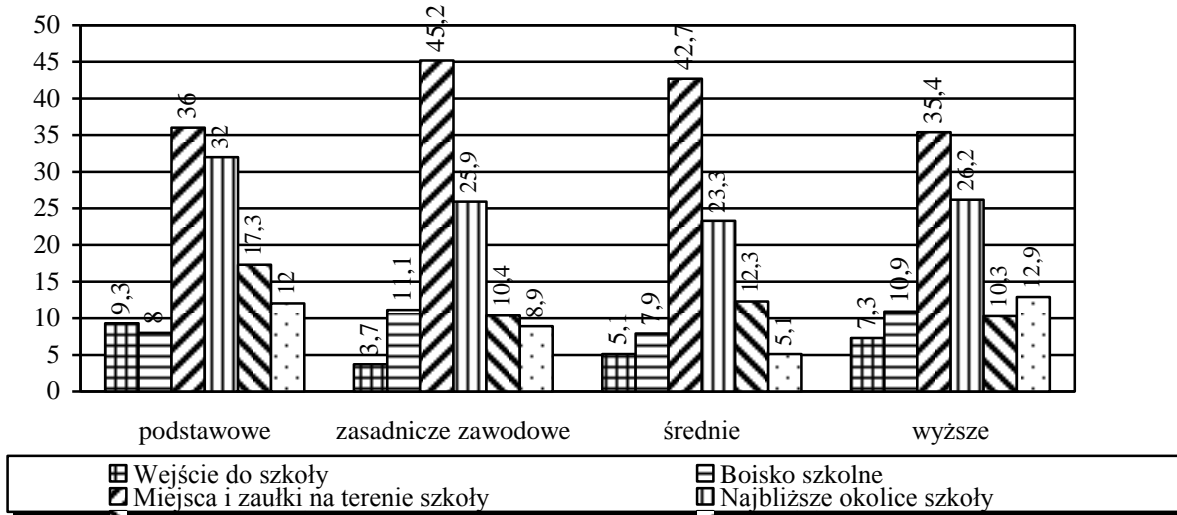
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że do najbardziej niebezpiecznych miejsc poza budynkiem szkoły, są zaliczane wejście do szkoły, dla 16,7% uczniów w wieku 16 lat, 6,6% w wieku 18 i więcej lat, 5,8% w wieku do 15 lat, 4,7% w wieku 17 lat. Boisko szkolne, dla 33,3% uczniów w wieku 16 lat, 12,7% uczniów w wieku do 15 lat, 6,6% w wieku 18 i więcej lat, 5,4% w wieku 17 lat. Miejsca i zaułki na terenie szkoły, dla 50,0% uczniów w wieku 16 lat, 40,2% w wieku 18 i więcej lat, 39,5% w wieku 17 lat, 38,9% w wieku do 15 lat. Najbliższe okolice szkoły, dla 33,3% uczniów w wieku 16 lat, 28,0% w wieku do 15 lat, 26,4% w wieku 17 lat i 22,0% w wieku 18 i więcej lat. Przystanek autobusowy, dla 16,7% w wieku 16 lat, 15,5% w wieku 17 lat, 12,9% w wieku 18 i więcej lat, 8,6% w wieku do 15 lat. Inne miejsca, dla 25,0% uczniów w wieku 16 lat, 11,5% w wieku 18 i więcej lat, 9,5% w wieku do 15 lat, 3,9% w wieku 17. Nie dokonano analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

Przestawiona też zostanie zależność między tym, jakie są szczególnie niebezpieczne miejsca poza budynkiem szkoły, a wykształceniem „głowy rodziny”. Ilustruje to wykres 2.60.

Wykres 2.60

Szczególnie niebezpieczne miejsca poza budynkiem szkoły, a wykształcenie „głowy rodziny” (w %) (bez braków odpowiedzi)

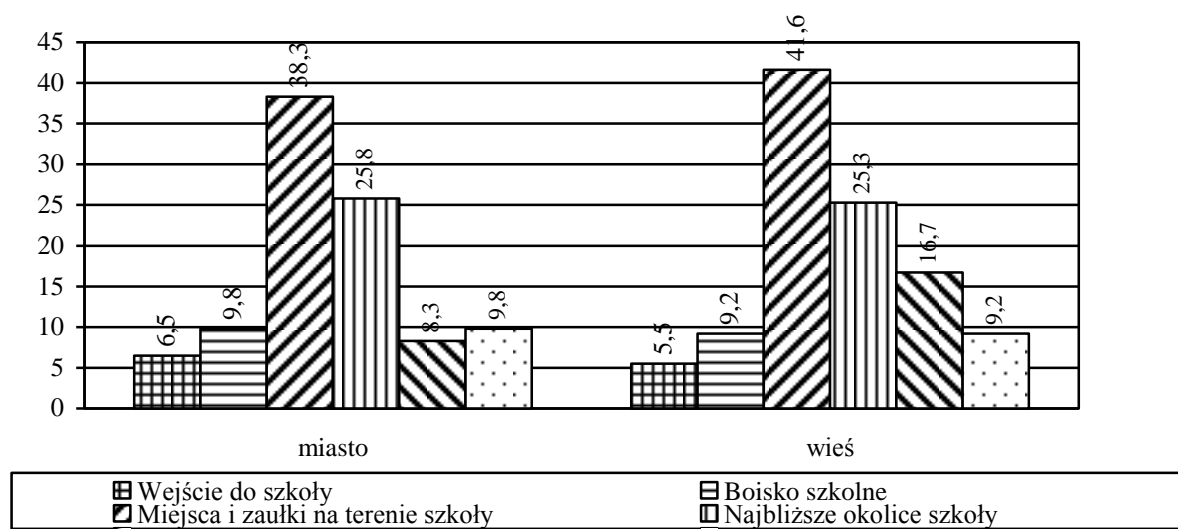
Źródło: opracowanie własne

Analiza danych pokazuje, że do najbardziej niebezpiecznych miejsc poza budynkiem szkoły respondenci zaliczają wejście do szkoły, o czym mówią uczniowie, których rodzice mają wykształcenie podstawowe (9,3%), wyższe (7,3%), średnie (5,1%), zasadnicze zawodowe (3,7%). Boisko szkolne, o czym mówią uczniowie, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (11,1%), wyższe (10,9%), podstawowe (8,0%), średnie (7,9%). Miejsca i zaułki na terenie szkoły, o czym mówią uczniowie, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (45,2%), średnie (42,7%), podstawowe (36,0%), wyższe (35,4%). Najbliższe okolice szkoły, o czym mówią uczniowie, których rodzice mają wykształcenie podstawowe (32,0%), wyższe (26,2%), zasadnicze zawodowe (25,9%), średnie (23,3%). Przystanek autobusowy, o czym mówią uczniowie, których rodzice mają wykształcenie podstawowe (17,3%), średnie (12,3%), zasadnicze zawodowe (10,4%), wyższe (10,3%). Inne miejsca, o czym mówią uczniowie, których rodzice mają wykształcenie wyższe (12,9%), podstawowe (12,0%), zasadnicze zawodowe (8,9%), średnie (5,1%). Nie dokonano analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

Na koniec przedstawiona zostanie współzależność między tym, jakie są szczególnie niebezpieczne miejsca poza budynkiem szkoły, a miejscem zamieszkania respondentów. Ilustruje to wykres 2.61.

Wykres 2.61

Szczególnie niebezpieczne miejsca poza budynkiem szkoły, a miejsce zamieszkania respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

Analiza danych pokazuje, że do najbardziej niebezpiecznych miejsc poza budynkiem szkoły respondenci zaliczają wejście do szkoły, o czym mówią uczniowie, mieszkający w mieście (6,5%), na wsi (5,5%). Boisko szkolne, o czym mówią uczniowie, mieszkający w mieście (9,8%) i na wsi (9,2%). Miejsca i zaułki na terenie szkoły, o czym mówią uczniowie, mieszkający na wsi (41,6%) i w mieście (38,3%). Najbliższe okolice szkoły, o czym mówią uczniowie, mieszkający w mieście (25,8%), na wsi (25,3%). Przystanek autobusowy, o czym mówią uczniowie, mieszkający na wsi (16,7%), w mieście (8,3%). Inne miejsca, o czym mówią uczniowie, mieszkający w mieście (9,8%), na wsi (9,2%). Nie dokonano analizy szczegółowej tej zmiennej, gdyż zastosowany miernik χ^2 , z uwagi na to, że ma charakter zmiennej koniunktywnej, jest niemożliwy do policzenia.

Na zakończenie tej części badań zapytano respondentów o to, jaki jest ich stosunek do zjawiska przemocy w szkole. Wśród możliwości odpowiedzi pojawiły się następujące: a) zdecydowanie je potępiam, b) raczej je potępiam, c) raczej nie potępiam, d) zdecydowanie nie potępiam, e) jest mi ono obojętne, f) trudno powiedzieć, g) to zjawisko nie występuje. Rozkład odpowiedzi na to pytanie przedstawia tabela 2.11 i wykres 2.62.

Tabela 2.11

Stosunek badanych do zjawiska przemocy w szkole

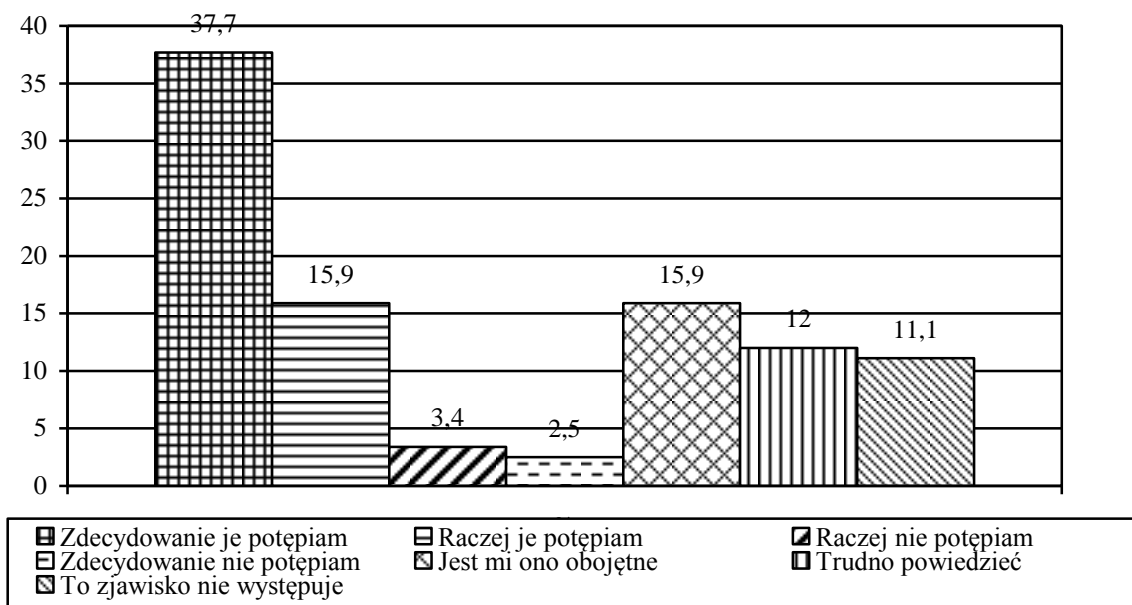
Wyszczególnienie	Liczba	%
Zdecydowanie je potępiam	292	37,7

Raczej je potępiam	123	15,9
Raczej nie potępiam	26	3,4
Zdecydowanie nie potępiam	19	2,5
Jest mi ono obojętne	123	15,9
Trudno powiedzieć	93	12,0
To zjawisko nie występuje	86	11,1
Brak odpowiedzi	12	1,6
Razem	774	100,0

Źródło: obliczenia własne

Wykres 2.62

Stosunek badanych do zjawiska przemocy w szkole (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

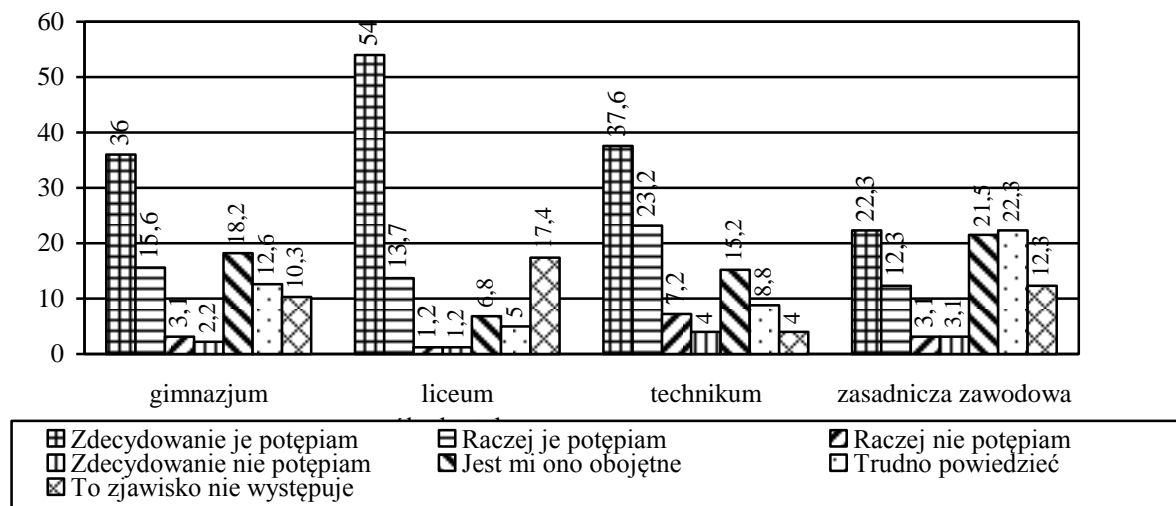
Analiza danych zaprezentowanych w niniejszej tabeli pokazuje, że zdecydowanie i raczej potępia przemoc w szkole 53,6% badanych, jest ono obojętne dla 15,9% badanych, nie ma zdania 12,0% badanych, 11,1% badanych uważa, że to zjawisko nie występuje w ich szkole, a nie potępia je 5,9% badanych. Jak widać z tych analiz, dla około 54% respondentów przemoc jest czymś, co należy potępić. Zaledwie co dwudziesty badany nie potępia tego zjawiska, a dla pozostałych jest to zjawisko na tyle nieistotne, że albo uważają, że ono nie istnieje, albo nie mają zdania na ten temat, albo obojętnie do niego podchodzą.

Aby dowiedzieć się, jaki jest stosunek badanych do zjawiska przemocy w szkole, a także jaki jest ich związek ze zmiennymi niezależnymi, porównano je. Ilustrują to wykresy.

Przestawiona zostanie współzależność, między tym, jaki jest stosunek badanych do zjawiska przemocy w szkole, a rodzajem szkoły. Ilustruje to wykres 2.63.

Wykres 2.63

Stosunek badanych do zjawiska przemocy w szkole, a rodzaj szkoły (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że zdecydowanie i raczej potępią przemoc w szkole 67,7% badanych, uczniów liceów ogólnokształcących, 60,8% uczniów techników, 51,6% uczniów gimnazjów oraz 34,6% uczniów zasadniczych szkół zawodowych. Nie potępią jej 11,2% uczniów techników, 6,2% uczniów zasadniczych szkół zawodowych, 5,3% uczniów gimnazjów i 2,4% uczniów liceów ogólnokształcących. Obojętnie to tego procederu podchodzi 21,5% uczniów zasadniczych szkół zawodowych, 18,2% uczniów gimnazjów, 15,2% uczniów techników i 5,0% uczniów liceów ogólnokształcących. Nie zajmuje stanowiska w tej sprawie 22,3% uczniów zasadniczych szkół zawodowych, 12,6% uczniów gimnazjów, 8,8% uczniów techników i 5,0% uczniów liceów ogólnokształcących.

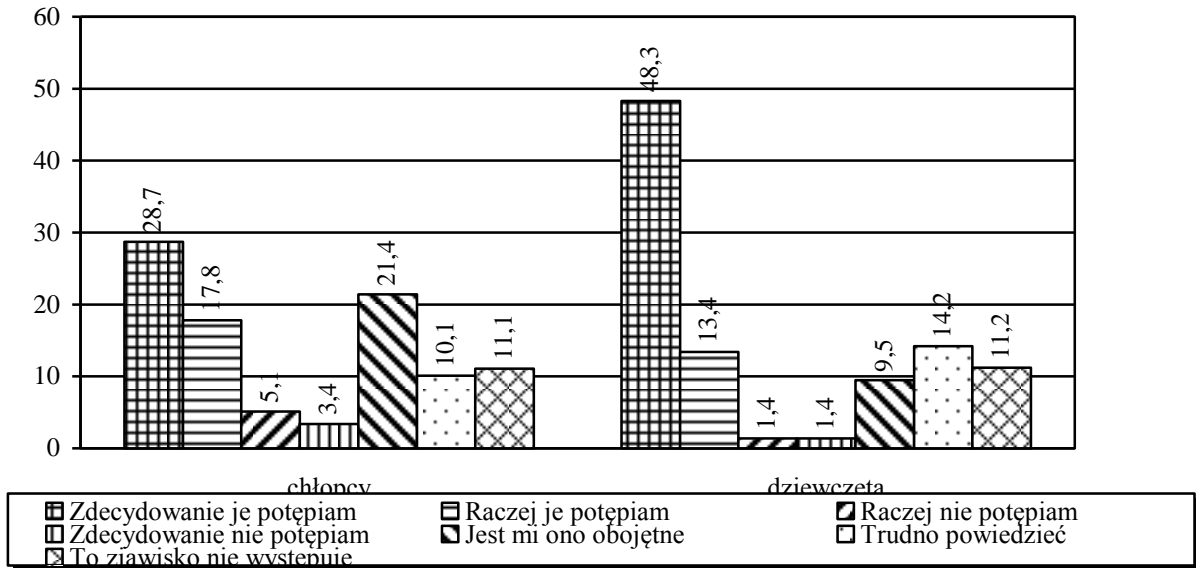
Uważa, że to zjawisko nie występuje w ich szkole 17,4% uczniów liceów ogólnokształcących, 12,3% uczniów zasadniczych szkół zawodowych, 10,3% uczniów gimnazjów i 4,0% uczniów techników.

Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 78,653607$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 18 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że istnieje duże prawdopodobieństwo, że bez względu na to w jakich szkołach się uczą respondenci, w podobnym zakresie potępiają zjawisko przemocy w szkole.

W drugiej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między tym, jaki jest stosunek badanych do zjawiska przemocy w szkole, a płcią respondentów. Ilustruje to wykres 2.64.

Wykres 2.64

Stosunek badanych do zjawiska przemocy w szkole, a płeć respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

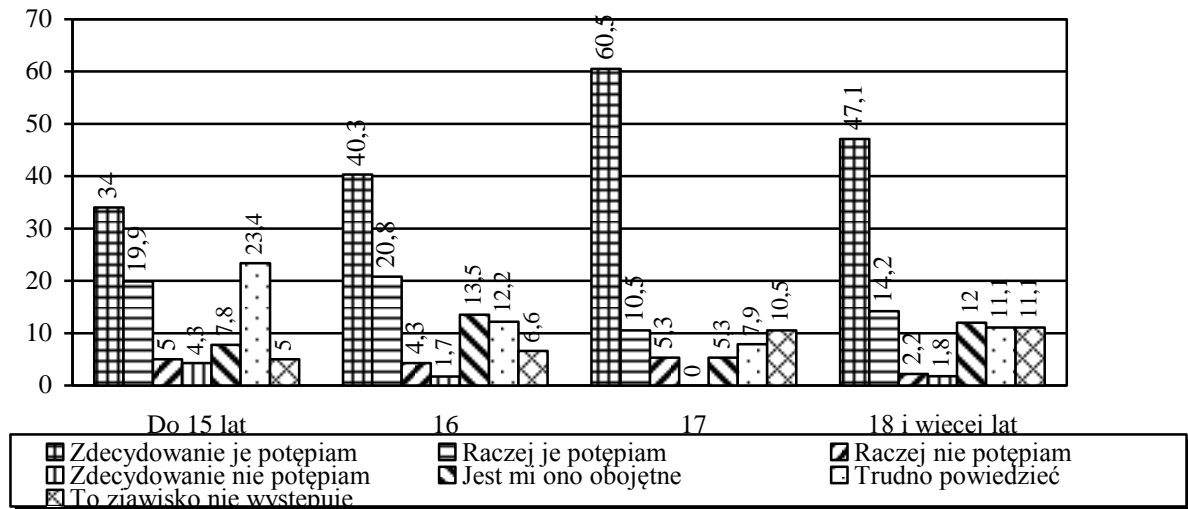
Źródło: opracowanie własne

Analiza danych pokazuje, że zdecydowanie i raczej potępia przemoc w szkole 61,7% badanych dziewcząt i tylko 46,5% chłopców. Nie potępia tego zjawiska aż 8,5% chłopców i 2,8% dziewcząt. Obojętnie to zjawisko traktuje 21,4% chłopców i 9,5% dziewcząt. Nie ma zdania 14,2% dziewcząt i 10,1% chłopców. Uznaje, że to zjawisko nie występuje w szkole 11,2% dziewcząt i 11,1% chłopców. Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 52,58261$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 6 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że istnieje duże prawdopodobieństwo, że bez względu na płeć, w podobnym zakresie potępiają zjawisko przemocy w szkole.

W następnej kolejności przedstawiona zostanie współzależność między tym, jaki jest stosunek badanych do zjawiska przemocy w szkole, a wiekiem respondentów. Ilustruje to wykres 2.65.

Wykres 2.65

Stosunek badanych do zjawiska przemocy w szkole, a wiek respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

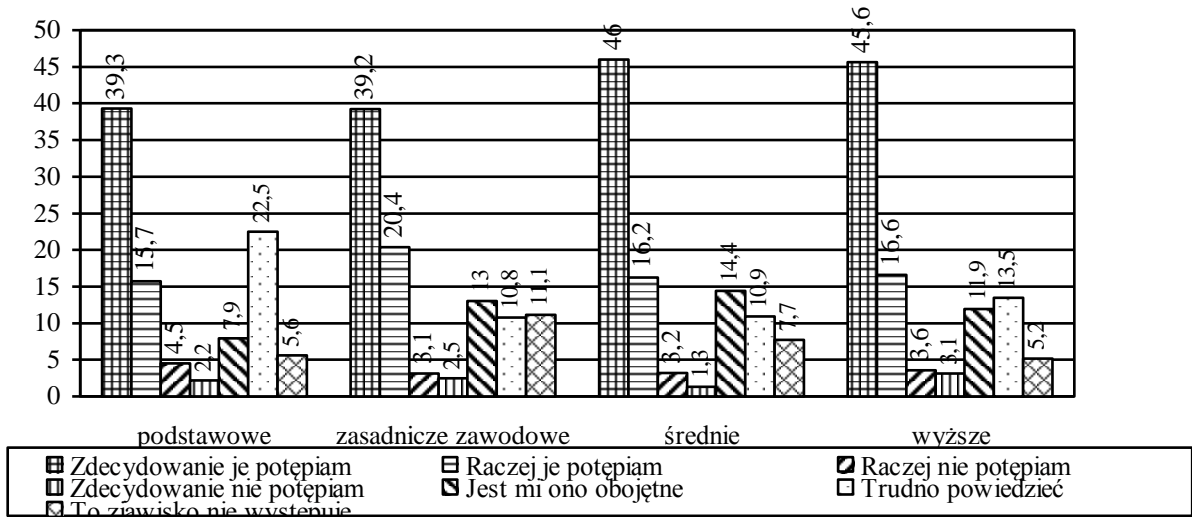
Źródło: opracowanie własne

Na podstawie zaprezentowanych danych widać, że zdecydowanie i raczej potępia przemoc w szkole 64,3% osób w wieku 17 lat, 52,5% osób w wieku do 15 lat, 50,7% osób w wieku 18 i więcej lat, 41,7% osób w wieku 16 lat. Nie potępia tego zjawiska, 25,0% osób w wieku 16 lat, 7,6% osób w wieku 18 i więcej lat, 4,6% osób w wieku do 15 lat, i 3,2% osób w wieku 17 lat. Obojętnie to tego procederu podchodzi 18,4% osób w wieku do 15 lat, 15,4% osób w wieku 18 i więcej lat, 10,9% osób w wieku 17 lat, 8,3% osób w wieku 16 lat. Nie ma zdania w tym zakresie 14,0% osób w wieku 18 i więcej lat, 12,7% osób w wieku do 15 lat, 8,3% osób w wieku 16 lat, 6,2% osób w wieku 17 lat. Uważa, że to zjawisko nie występuje w ich szkole 15,5% osób w wieku 17 lat, 10,5% osób w wieku 18 i więcej lat, 10,1% osób w wieku do 15 lat, 8,3% osób w wieku 16 lat. Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2=31,353424$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 18 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek występuje. Siła tego związku, wyliczona za pomocą współczynnika kontyngencji C Pearsona, wskazuje, że jest ona słaba. Nie mniej jednak oznacza to, że istnieje większe prawdopodobieństwo tego, że starsi uczniowie będą częściej potępiać przemoc w szkole, niż uczniowie młodszy.

Przestawiona też zostanie zależność między stosunkiem badanych do zjawiska przemocy w szkole, a wykształceniem „głowy rodziny”. Ilustruje to wykres 2.66.

Wykres 2.66

Stosunek badanych do zjawiska przemocy w szkole, a wykształcenie „głowy rodziny” (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

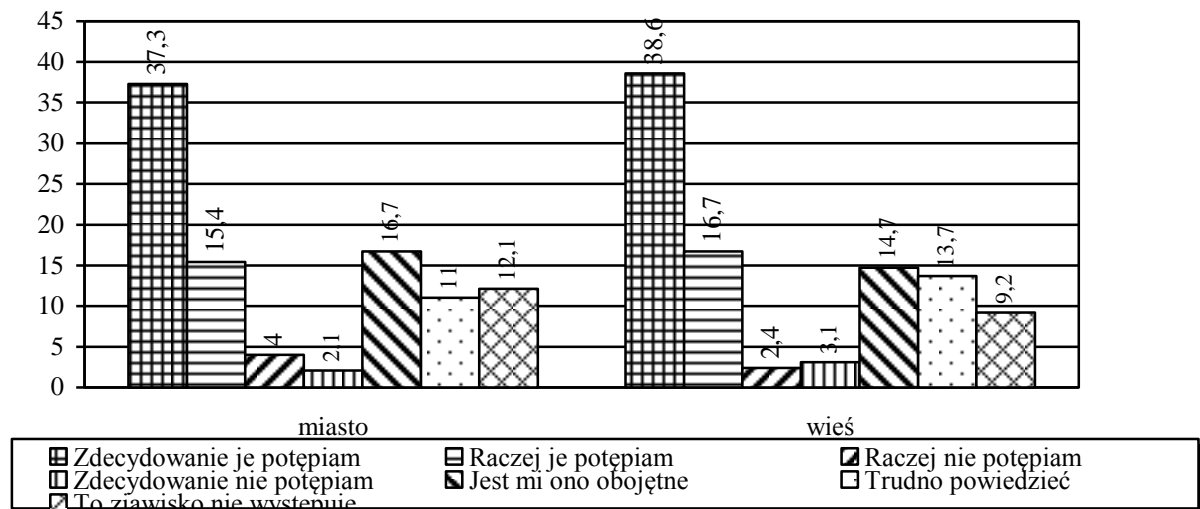
Analiza danych pokazuje, że zdecydowanie i raczej potępia przemoc w szkole 57,9% uczniów, których rodzice mają wykształcenie wyższe, 55,0% uczniów, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe, 49,4% uczniów, których rodzice mają wykształcenie średnie, 44,0% uczniów, których rodzice mają wykształcenie podstawowe. Nie potępia jej 9,0% uczniów, których rodzice mają wykształcenie podstawowe, 7,2% uczniów, których rodzice mają wykształcenie średnie, 5,3% uczniów, których rodzice mają wykształcenie wyższe, 3,7% uczniów, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe. Obojętnie to tego procederu podchodzi 21,3% uczniów, których rodzice mają wykształcenie podstawowe, 16,6% uczniów, których rodzice mają wykształcenie średnie, 15,2% uczniów, których rodzice mają wykształcenie wyższe, 13,3% uczniów, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe. Nie ma zdania 16,0% uczniów, których rodzice mają wykształcenie podstawowe, 15,6% uczniów, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe, 13,0% uczniów, których rodzice mają wykształcenie średnie, 8,9% uczniów, których rodzice mają wykształcenie wyższe. Uważa, że to zjawisko nie występuje w ich szkole 12,3% uczniów, których rodzice mają wykształcenie średnie, 11,1% uczniów, których rodzice mają wykształcenie zasadnicze zawodowe, 10,6% uczniów, których rodzice mają wykształcenie wyższe, 9,3% uczniów, których rodzice mają wykształcenie podstawowe. Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 25,028961$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 18 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to,

jakie wykształcenie mają rodzice respondentów, ich negatywny stosunek do zjawiska przemocy w szkole jest na podobnym poziomie.

Na koniec przedstawiona zostanie współzależność między stosunkiem badanych do zjawiska przemocy w szkole, a miejscem zamieszkania respondentów. Ilustruje to wykres 2.67.

Wykres 2.67

Stosunek badanych do zjawiska przemocy w szkole, a miejsce zamieszkania respondentów (w %) (bez braków odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne

Analiza danych pokazuje, że zdecydowanie i raczej potępia przemoc w szkole 55,3% uczniów mieszkających na wsi, 52,7% uczniów mieszkających w mieście. Nie potępia jej 6,1% uczniów mieszkających w mieście, 5,5% uczniów mieszkających na wsi. Obojętnie to tego procederu podchodzi 16,7% uczniów mieszkających w mieście i 14,7% uczniów mieszkających na wsi. Nie ma zdania 13,7% uczniów mieszkających na wsi i 11,0% uczniów mieszkających w mieście. Uważa, że to zjawisko nie występuje w ich szkole 12,1% uczniów mieszkających w mieście, 9,2% uczniów mieszkających na wsi. Dla zbadania współzależności między tymi zmiennymi zastosowano miernik χ^2 . Miernik $\chi^2 = 5,17551485$ wyliczony dla tej korelacji, przy liczbie stopni swobody = 6 i poziomie istotności = 0,05, wskazuje, że związek nie występuje. Oznacza to, że bez względu na to, gdzie mieszkają respondenci, ich negatywny stosunek do zjawiska przemocy w szkole jest na podobnym poziomie.